

Jaarstukken 2017

Stichting dr. Aletta Jacobs College, Hoogezand

Vastgesteld d.d. 24 mei 2018

HZG

ACCOUNTANTS & ADVISEURS

Hofsteenge Zeeman Groep B.V.

Controleverklaring d.d. 24 MEI 2018

INHOUDSOPGAVE

JAARVERSLAG RAAD VAN TOEZICHT 2017	pag. 3
---	--------

BESTUURSVERSLAG 2017

-Inleiding	pag. 6
-Hoofdstuk I: Strategie	pag. 9
-Hoofdstuk II: Onderwijs, ondersteuning en kwaliteit	pag. 11
-Hoofdstuk III: Personeel	pag. 18
-Hoofdstuk IV: Huisvesting	pag. 21
-Hoofdstuk V: Bedrijfsvoering	pag. 22
-Hoofdstuk VI: ICT	pag. 22
-Hoofdstuk VII: Wet bescherming persoonsgegevens en AVG	pag. 23
-Hoofdstuk VIII: Risico-inventarisatie	pag. 24
-Hoofdstuk IX: Financiën	pag. 25
-Hoofdstuk X: Financieel Beheer en Continuïteit	pag. 25

JAARREKENING 2017

-Hoofdstuk XI: Balans per 31 december 2017	pag. 42
Staat van baten en lasten 2017	pag. 43
Toelichting balans en staat van baten en lasten	pag. 44
Kasstroomoverzicht 2017	pag. 50
-Waarmaking: dr. Aletta Jacobs College	pag. 74
-Controleverklaring	
-Goedkeuring raad van toezicht	
-Algemene instellingsgegevens	
-Overzicht nevenfuncties leden raad van toezicht en bestuurder/algemeen directeur	
-Bijlage: Resultaten tevredenheidsonderzoek leerlingen/ouders	
-Bijlage: Afkortingenlijst	

Jaarverslag raad van toezicht 2017

1. Inleiding

Belangrijk voor de raad van toezicht is de geleverde kwaliteit van het onderwijs en daarnaast zijn de financiële kaders leidend. De raad van toezicht spreekt jaarlijks een aantal targets af met de bestuurder. De bestuurder informeert de raad over de beleidsbegroting en de daaruit vloeiende targets door middel van periodieke schriftelijke rapportages voorzien van een mondelinge toelichting. De bestuurder houdt de raad op de hoogte van nieuwe ontwikkelingen en de verwachte consequenties hiervan. Daarnaast willen wij een sparringpartner zijn voor de bestuurder.

De CE-resultaten van de leerlingen zijn belangrijk. Voor havo en vwo liggen deze nog niet op de gestelde norm van 90 %. Om de prestaties te verbeteren wordt er planmatig gewerkt aan verbeteringen.

Het jaar 2017 wordt financieel afgesloten binnen de afgesproken begrotingskaders. Waar in het derde kwartaal nog zorg was over het behalen van het begrote bedrag van €275.000, benodigd voor het jaarlijks structureel versterken van de reserves, bleek aan het eind van het jaar dat met de nodige inspanning, dit bedrag in haar geheel alsnog toegevoegd kan gaan worden.

Het jaar 2017 stond in het teken van de in 2016 ingezette ontwikkeling gericht op een intensivering van de samenwerking tussen CSG Rehoboth. Waar we in 2016 ons afvroegen of het praktijkonderwijs zich in 2017 zou kunnen gaan vestigen in het pand van de Laan van de Sport 6 weten we inmiddels het antwoord. In plaats van verbouw zijn er inmiddels financieringskansen voor nieuwbouw. Daarnaast blijken er aanpassingen nodig te zijn ter versterking van de hoofdvestiging aan de Laan van de Sport 4.

2. Samenwerking met CSG Rehoboth

Beide bestuurders (CSG Rehoboth en dr. Aletta Jacobs College) hebben het proces om te komen tot samenwerking krachtig richting gegeven. Om dit proces goed te kunnen volgen en ook om klankbord te zijn voor onze bestuurder, is een specifieke commissie vanuit de raad van toezicht ingesteld. Deze commissie heeft zowel in het voorjaar als najaar overleg gehad met een afvaardiging van de raad van toezicht van het CSG. In mei heeft een bijeenkomst plaatsgevonden waarbij de medezeggenschapsraden, de leden van de raden van toezicht en de wethouder van de gemeente Hoogezand-Sappemeer aanwezig waren. In deze bijeenkomst zijn de uitkomsten van een data-onderzoek gepresenteerd.

Eind van het jaar hebben wij toestemming gegeven aan de bestuurder om in de eerste helft van 2018 een haalbaarheidsonderzoek uit te gaan voeren. Waarbij de richting is om de mavo van CSG Rehoboth onder te brengen in de vestiging van het dr. Aletta Jacobs College en te gaan kiezen voor gezamenlijk onderwijs. Beide bestuurders hebben in hun verkenning steeds het volgende voor ogen gehad: Wat is het beste voor het onderwijs in de gemeente! Dit beeld wordt ondersteund door beide raden van toezicht.

3. Huisvesting praktijkonderwijs

Er is een voorlopig ontwerp voor de verbouwing echter gaandeweg het jaar bleek dat er een relatie gelegd kon worden met de versterkingsagenda huisvesting onderwijs (aardbevingsgelden). We hebben ervoor gekozen om deze mogelijkheden te gaan benutten mede omdat nieuwbouw een duurzaam effect heeft. Waarbij wij ons er van bewust waren dat er dan sprake is van een langere

tijdsplanning voordat e.e.a. gerealiseerd zal zijn. Er zijn meerdere financiële modellen verkend en vervolgens heeft de bestuurder een aanvraag bij de gemeente gedaan. Er is een afhankelijkheid van de besluitvorming en de inzet en planning van de gemeente.

4. Huisvesting hoofdvestiging

Vanuit de versterkingsagenda is aangegeven dat er ook maatregelen nodig zijn voor het gebouw aan de Laan van de Sport 4. Voor zowel de bestuurder als raad van toezicht staat de veiligheid van de leerlingen voorop. Ook is het belangrijk dat technische aanpassingen niet ten koste mogen gaan van de fysieke ruimte die nodig is voor kwalitatief goed onderwijs.

5. Risico-inventarisatie

We hebben voor de eerste keer bij het opstellen van de jaarrekening een risico inventarisatie uitgevoerd. Er is stilgestaan bij de mogelijke (financiële) risico's voor de school. Met dit inzicht kan vroegtijdig ingespeeld worden op te nemen maatregelen om risico's te beperken en om plannen tijdig bij te stellen. De accountant heeft ons hierin begeleid.

6. Vierjaarlijks onderzoek Inspectie van Onderwijs

In april heeft het vierjaarlijks onderzoek van de Inspectie van Onderwijs plaatsgevonden. Dit inspectiebezoek vond plaats binnen een nieuw toezichtkader. Een afvaardiging van de raad van toezicht heeft met de inspectie gesproken en de voorzitter was ook aanwezig bij de mondelinge terugkoppeling aan het eind van het inspectiebezoek. Speerpunten waren veiligheidsbeleving van de kinderen, taalbeleid en invoering van gepersonaliseerd leren. De inspectie is goed verlopen.

7. Aan- en aftreden leden

Op 10 april 2017 zijn de aangepaste statuten goedgekeurd door de gemeenteraad.

8. Vacatures raad van toezicht

Per 1 juli 2017 heeft voorzitter Rob Engelsman in verband met een verhuizing naar het westen van het land afscheid genomen. Karin Eeken is benoemd tot voorzitter. Wetende dat aan het eind van het jaar ook Laurens Slinkman in verband met het uitdienen van zijn laatste termijn afscheid zou gaan nemen, is in het najaar gestart met een wervingsronde voor twee vacatures. Inmiddels heeft de gemeenteraad besloten om Archie Verhoog en Bert Vastenburg te benoemen als leden van de raad van toezicht.

9. De relatie met de bestuurder

Met de keuze om de nieuwe voorzitter te benoemen uit de raad van toezicht borgen we de goede samenwerking tussen de bestuurder en de raad van toezicht. Op een positief opbouwende wijze en vanuit een goed inzicht over wie waar verantwoordelijk voor is, zetten zowel bestuurder als raad van toezicht zich in voor de school.

De directeurs van de sectoren hebben ons ook dit jaar weer persoonlijk aan de hand van een presentatie inzicht gegeven in de plannen voor hun deelscholen. Ook de teamleiders hebben ons in een samenkomst verteld waar hun aandacht naar uitgaat en welke doelen zijn gesteld. Met de medezeggenschapraad is naast de bijeenkomst in mei contact geweest met de secretaris en voorzitter in een kennismakingsgesprek met de nieuwe voorzitter Karin Eeken.

4
HZG

ACCOUNTANTS & ADVISEURS

Hofsteenge Zeeman Groep B.V.

Controleverklaring d.d. 24 MEI 2018

10. Commissies

De raad van toezicht werkt met twee vaste commissies:

- De auditcommissie, deelnemers waren:
Laurens Slinkman (vz)
Karin Eeken
Henri van Voorn
- De remuneratiecommissie, deelnemers waren:
Rob Engelsman/Karin Eeken (vz)
Monique Van der Ark

Daarnaast is een tijdelijke commissie ingesteld:

- De commissie Rehoboth/dr. AJC-deelnemers waren:
Karin Eeken (vz)
Monique van der Ark
Rob Engelsman/Henri van Voorn

Olga Hartman heeft geparticipeerd in de werkgroep dr. AJC 150 jaar.

In verband met de openstaande vacatures heeft Karin Eeken het afgelopen jaar tijdelijk deel uitgemaakt van meerdere commissies.

Maart 2018

Karin Eeken, voorzitter

Bestuursverslag 2017

Inleiding

Voor u ligt het bestuursverslag over het jaar 2017. Dit bestuursverslag kent twee delen:

- Het jaarverslag
- De jaarrekening

In het jaarverslag leggen we verantwoording af over het kalenderjaar 2017. De doelstellingen zoals verwoord in de begroting 2017 worden gebruikt als inzet voor de verantwoording. De omschrijvingen uit de begroting worden weergegeven in een kader. Het al dan niet realiseren van de doelen is het uitgangspunt geweest voor het te volgen beleid in 2018 volgens het principe van Plan-Do-Check-Act. "Een goed jaarverslag is niet het einde van de jaarcyclus. Het is het begin van een discussie", werd er jarenlang verwoord in de brochure "Richtlijn jaarverslag Onderwijs" van het ministerie van onderwijs. Dat is ook de wijze waarop het dr. Aletta Jacobs College met het jaarverslag wil omgaan. Dit bestuursverslag is opgesteld met inachtneming van wet- en regelgeving.

In de jaarrekening worden de cijfers van 2017 gepresenteerd en toegelicht.

De primaire doelstelling van het dr. Aletta Jacobs College is het verzorgen van een breed aanbod van openbaar voortgezet onderwijs voor alle leerlingen in de gemeente Midden-Groningen. Deze doelstelling is vastgelegd in de statuten van de school.

In 2017 bestond het aanbod uit:

- Praktijkonderwijs
- Vmbo, alle leerwegen inclusief leerwegondersteunend onderwijs en leerwerktraject.
Binnen het vmbo bieden wij de volgende sectoren aan:
 - Techniek
 - Landbouw
 - Economie
 - Zorg en welzijn
- Havo
- Atheneum
- Gymnasium

De school beschikt over een locatie aan de Laan van de Sport en een locatie aan de Van Heemskerckstraat. Aan de Van Heemskerckstraat wordt het praktijkonderwijs verzorgd. Alle overige onderwijssoorten worden verzorgd op de locatie aan de Laan van de Sport. Evenals in voorgaande jaren heeft het Noorderpoort zijn rechten op het eigendom van ca. 900 m² binnen de locatie Laan van de Sport ingezet voor volwasseneneducatie. Gedurende de week worden er overdag en 's avonds cursussen verzorgd. Daardoor maakt het dr. Aletta Jacobs College minder gebruik van alle ruimtes. Op 10 november 2015 is het dr. Aletta Jacobs College eigenaar geworden van het pand aan de Laan van de Sport 6. Helaas is het pand nog niet in gebruik genomen als locatie voor het praktijkonderwijs, omdat het eerst aardbevingsbestendig moet worden. Intussen is duidelijk dat dat het best gaat door het pand nieuw te bouwen. Er is in 2017 hard gewerkt om de financiering van de nieuwbouw rond te krijgen. Dat is nog niet geheel gelukt, maar waarschijnlijk lukt het om in het voorjaar van 2018 de financiering sluitend te hebben en dan kan het sloop- en bouwproces gestart worden.

Het dr. Aletta Jacobs College verzorgt een breed onderwijsaanbod. Enkele jaren geleden zijn er maatregelen genomen om het onderwijsaanbod ook in de toekomst haalbaar en betaalbaar te houden. Hiervoor zijn de ontwikkelingen van de leerlingenaantallen cruciaal. In 2017 is het leerlingenaantal met 27 leerlingen (stand 1 oktober 2017) afgenomen. Daarmee is de krimp ook op het dr. Aletta Jacobs College merkbaar.

Het onderstaande schema geeft een meerjarenoverzicht van de ontwikkeling van de leerlingenaantallen.

Schooljaar	Totaal aantal leerlingen	Aantal nieuwe leerlingen klas 1	Aantal nieuwe leerlingen in klas 2 en hoger	Totaal aantal nieuwe leerlingen
2010-2011	1.432	289	52	341
2011-2012	1.426	280	49	329
2012-2013	1.405	272	61	333
2013-2014	1.422	259	65	324
2014-2015	1.431	294	59	353
2015-2016	1.486	291	65	356
2016-2017	1.490	295	53	348
2017-2018	1.463	259	48	307

Een belangrijke meerjarige doelstelling, ook opgenomen in de meerjarenbegroting 2018-2022, is de versterking van het eigen vermogen en de verbetering van de liquide middelen. Dit is van belang om mogelijke financiële risico's af te dekken van onder andere de versterkingsoperatie aardbevingen, krimp van het aantal leerlingen en de nog komende vereenvoudiging van de bekostiging.

De 4 maandprognose en de 8 maandprognose dienen als ijkpunt voor de gerealiseerde kosten ten opzichte van de geraamde bedragen. De uitkomsten kunnen leiden tot wijzigingen in de dagelijkse financiële en operationele uitvoering. Een voorbeeld hiervan is het voorkomen van ziekteverzuim met als resultaat minder lesuitval en lagere vervangingskosten.

In de periode na 1 augustus 2017 zijn de uitgaven voor vervanging sterk naar beneden gegaan. Door in plaats van uitzendkrachten meer gebruik te maken van medewerkers in tijdelijke dienst of voor vervanging ook gebruik te maken van vaste medewerkers, was er sprake van aanzienlijk lagere uitgaven. We zien het aanbod van uitzendkrachten sterk verminderen. De hiervoor genoemde situatie zal in 2018 worden gecontinueerd.

Het aantal leerlingen in het schooljaar 2017/2018 is 27 lager dan in het schooljaar 2016/2017. De afgelopen jaren werd ieder jaar een hogere krimp verwacht dan het werkelijk aantal aan het begin van het nieuwe schooljaar. In bovenstaand overzicht zien we dat het aantal leerlingen in schooljaar 2017/2018 31 leerlingen hoger is dan in het schooljaar 2010/2011.

Door de daling van het leerlingenaantal bestond de noodzaak om minder formatie in te zetten. In 2017 viel de klassenverdeling gunstig uit en bleek het nauwelijks noodzakelijk om extreem kleine

klassen te formeren. Dat heeft een gunstig effect gehad op de formatie en daarmee ook op de totale kosten van de werkzame formatie.

Ultimo 2017 werden er 138 fte's regulier ingezet. Ultimo 2016 was dit nog 144 fte's. Het aantal ingezette reguliere fte's is dus met 6 gedaald.

Het uiteindelijke resultaat is naast de personele kosten medebepaald door de overige inkomsten en overige uitgaven. In hoofdstuk X wordt dit nader toegelicht.

Hoofdstuk I: Strategie

1. Strategisch beleidsplan

De doelen uit het strategisch beleidsplan 2015-2019 zijn vertaald in de sectorplannen en teamplannen. Er zijn afspraken gemaakt door de bestuurder met de onderwijsdirecteuren over de termijn waarop de doelstellingen gehaald moeten zijn. De afspraken zijn gemonitord en de voortgang is onderwerp van gesprek tijdens functioneringsgesprekken en voortgangsgesprekken. Er is sterk ingezet op onderwijskundige ontwikkeling. Hierbij is de factor ICT-gebruik erg belangrijk. Door voorlichting en inzet van een subsidie voor de aanschaf van een device voor nieuwe leerlingen is het Bring Your Own Device principe gestimuleerd.

2. Onderwijsaanbod

Het onderwijsaanbod is niet ingrijpend gewijzigd. In de onderbouw havo/vwo is het vak techniek opgeheven en de vrijkomende uren zijn ingezet voor versterking van het vak Duits en het vak biologie in het jaar van de profielkeuze. De vaardigheden van het vak techniek zijn deels ondergebracht bij andere vakken, waarbij er vooral grotere nadruk ligt op het aanleren van 21ste -eeuwse vaardigheden (ontwerpen en onderzoeken in een contextrijke omgeving). Ook in de afdeling mavo is het vak techniek als zodanig van de lessentabel gehaald en is er gekozen voor een invulling d.m.v. het vak technologie. De aanleiding hiervoor is vergelijkbaar met de aanleiding voor de keuze in havo/vwo.

3. Krimp

I.a	Krimp: samenwerking met CSG Rehoboth intensiveren	
-----	---	--

In 2017 is de toegekende subsidie voor procesbegeleiding bij de krimp ingezet. Er is onder andere een werkgroep onderwijs aan de slag gegaan om te onderzoeken hoe het best invulling gegeven kan worden aan het doel van beide scholen voor voortgezet onderwijs in Hoogezand: duurzaam kwalitatief goed onderwijs verzorgen voor de leerlingen in Hoogezand en omgeving. De groep is met hulp van de procesbegeleider aan de slag gegaan en kwam rond de zomer met het verzoek richting de bestuurders om toestemming te krijgen om te focussen op de richting waarin de scholen samen het onderwijs gaan bieden en niet twee scholen in één gebouw gaan vormen. Daarop is besloten om die weg in te gaan en aanpalend het "haalbaarheidsonderzoek" uit te zetten. In dit haalbaarheidsonderzoek wordt in kaart gebracht wat de consequenties zijn op onder andere financieel gebied, op het gebied van personeel en op het gebied van huisvesting. Dit haalbaarheidsonderzoek is in het voorjaar van 2018 gereed. Het doel is om op 1 januari 2019 het besluit over de bestuurlijke inrichting definitief te kunnen nemen.

4. Samenwerking met andere scholen

Er wordt door het dr. Aletta Jacobs College samengewerkt met andere vo scholen in het samenwerkingsverband passend onderwijs (SWV-GO 20.02), de opleidingsschool Ommelanden en het platform vo-mbo. In het laatste overleg is het onderwerp "krimp en herontwerp" een vast agendapunt. Vanuit dit platform zijn ook de regiotafels tot stand gekomen. De regiotafel Hoogezand/Veendam heeft al geleid tot verregaand overleg tussen de beide scholen voor vo met vestigingen in Veendam. Hierbij is het besluit genomen dat één vestiging in Veendam gesloten wordt en de leerlingen aan de overgebleven vo school worden overgedragen. In Hoogezand heeft het

geleid tot een gezamenlijk optrekken van CSG Rehoboth en het dr. Aletta Jacobs College om duurzaam kwalitatief onderwijs voor de regio mogelijk te maken.

5. Stafdiensten

I.b	Stafdiensten: samenwerking op het gebied van personeel en organisatie met school voor vo binnen de provincie	
-----	--	--

Het dr. Aletta Jacobs College heeft opnieuw een medewerker personeel & organisatie in dienst kunnen nemen die ook op een andere school voor vo werkzaam is/was. Ter ondersteuning van de salarisadministratie wordt zo nodig gebruikgemaakt van de diensten van een externe PSA-specialist. Daarnaast is er door de vo scholen in de provincie een "dag voor het OOP" in het leven geroepen waar de OOP-medewerkers van de verschillende scholen elkaar ontmoeten en gebruik kunnen maken van het aanbod workshops en trainingen.

6. Aardbevingen

I.c	Aardbevingen: verbouw Laan van de Sport 6	31-12-2017
I.d	Aardbevingen: versteviging beide schoolgebouwen (Laan van de Sport 4 en 6)	2019

In 2016 zijn er constructieve contacten gelegd met de NAM en het CVW. Het huisvestingsprogramma van de gemeente Hoogezand-Sappemeer is leidraad voor het versterken van de schoolgebouwen in de gemeente. Dat geldt ook voor de gebouwen van het dr. Aletta Jacobs College. Het gebouw aan de Laan van de Sport 6 zal waarschijnlijk gesloopt worden en nieuw gebouwd worden. Het pand aan de Laan van de Sport 4 is volgens de planning in 2019 aan de beurt. Dat betekent dat (een deel van) de leerlingen gedurende het jaar op een andere locatie onderwijs zal krijgen. Het gebouw van CSG Rehoboth zal niet versterkt worden en de leerlingen zullen uiterlijk 2021 ondergebracht worden in het gebouw aan de Laan van de Sport 4. Er komt begin 2018 een beeld van de noodzakelijke maatregelen om het pand aan de Laan van de Sport 4 te versterken.

Juist door de onzekerheid over de maatregelen en de onduidelijkheid over de middelen die door de school ter beschikking zullen worden gesteld om de maatregelen uit te voeren, vormt het aardbevingsdossier voor de komende jaren een groot risico doordat het overheidsbeleid verandert. Ook nu al in de planningsfase maakt het dr. Aletta Jacobs College behoorlijke kosten. Deze kosten hebben vooral betrekking op de inzet van externe deskundigen (constructeurs, bouwkundigen). Er is door Nationaal Coördinator Groningen een bedrag van € 17.000,- per te versterken object ter beschikking gesteld aan de schoolbesturen als bijdrage in deze kosten. Naar verwachting is dat onvoldoende om alle kosten te dekken.

7. Ontwikkeling leerlingaantallen

Op 1 oktober 2017 was het leerlingenaantal 27 leerlingen lager dan op 1 oktober 2016. Deze krimp was verwacht. De noodzakelijke teruggang in fte's is rond de zomer van 2017 gerealiseerd. De instroom van het aantal leerlingen in klas 2 en hoger was iets hoger dan verwacht, waardoor de krimp in leerlingenaantallen relatief beperkt bleef.

Hoofdstuk II: Onderwijs

1. Algemeen

II.a	Onderwijs algemeen: mogelijkheden inzet ICT in de lessen verder onderzoeken en BYOD promoten	Gedurende looptijd strategisch beleidsplan
II.b	Vernieuwd vmbo bovenbouw: aanbod keuzemodules opnieuw bepalen	April 2017
II.c	h/v onderwijs: blijvend stimuleren leerlingen aan het stuur van hun opleiding te krijgen	
II.d	h/v kwaliteit: rendement Frans en Duits verbeteren	

1.1 Vernieuwde vmbo bovenbouw examens

Er is dit jaar voor het eerst gewerkt met modules die nu nog gekoppeld zijn aan het gekozen profiel van de leerling. Op termijn zal dit aanbod uitgebreid worden.

1.2 Koppeling ondersteuning en lesinhoud binnen Profijt (praktijkonderwijs)

De koppeling werkt en ondersteunt het onderwijs in het praktijkonderwijs. Dit maakt het mogelijk om de leerlingen goed te begeleiden in hun persoonlijke leertraject.

1.3 Kwaliteit

Op het gebied van kwaliteit zijn de trajecten van eerdere jaren voortgezet. Er is ingezet op professionalisering van docenten, de kwaliteit van de toetsen en de kwaliteit van de digitale lessen. Er is op sommige onderdelen ondersteuning van experts van buiten de school aangetrokken. Er wordt in de gehele organisatie onderzoek gedaan naar de mogelijkheden van de inzet van ICT.

In mei 2018 gaat de deelschool havo/vwo onderbouw het een maand lang “anders” doen. Anders betekent in dit geval dat er vooral wordt ingezet op gepersonaliseerd leren. Vanaf september 2017 wordt er gewerkt aan de voorbereiding.

In het mavo team is een ontwikkeling gaande die te maken heeft met het “traject Rehoboth”. Begin november 2017 is er opnieuw een flyer uitgegaan waarin we aangeven dat door het werk van de werkgroep het inzicht is ontstaan dat er veel dezelfde opvattingen zijn op beide scholen over goed onderwijs en goede begeleiding. Bovendien is de overtuiging gegroeid dat het voor de kwaliteit van het onderwijs en de organisatie het best is om toe te werken naar 1 school. Dit traject loopt in 2018 door en leidt tot een besluit over de definitieve bestuurlijke inrichting, streefdatum: 1 januari 2019. Natuurlijk worden MR en raad van toezicht betrokken in dit traject. Samen zijn de werkgroep leden en de docenten van het dr. Aletta Jacobs College en CSG Rehoboth op zoek naar een gezamenlijke visie op goed onderwijs. Bij beide scholen bestaat de wens om het onderwijs meer gepersonaliseerd te maken. In dit traject wordt steeds duidelijker wat eenieder daaronder verstaat.

Het doel van het praktijkonderwijs en dus het bedienen van de 3 doelgroepen (uitstroom dagbesteding, arbeid en vervolgonderwijs) is om leerlingen zo zelfstandig mogelijk te laten functioneren binnen de leefgebieden wonen, werken, vrije tijd en burgerschap. Om dit binnen de pro afdeling zo goed mogelijk te organiseren werken verschillende stuurgroepen aan de ontwikkeling van trajecten. Deze trajecten beogen altijd het optimaliseren van het onderwijsproces van en voor leerlingen, zodat het realiseren van de uitstroombestemmingen nog beter verloopt:

11
HZG

ACCOUNTANTS & ADVISEURS
Hofsteenge Zeeman Groep B.V.

Controleverklaring d.d. 24 MEI 2018

1. Opbrengstgerichte en doelgerichte stages. De stages worden belangrijker gemaakt, door doelen vast te stellen per stage soort en trajecten te koppelen aan stagerijpheid.
2. Leerlingen volledig in beeld krijgen met de informatie die er al is met als doel sturen op zo hoog mogelijk haalbare uitstroombestemmingen.
3. Persoonlijke coaching van leerlingen gericht op een zo optimaal mogelijke ontwikkeling van de leerlingen.

Een basisaanbod bieden aan de leerlingen van klassen 1 en 2, waarna leerlingen bewuste keuzes kunnen maken en waarmee leerlingen aansluitend verdiepend kunnen leren. Het praktijkonderwijs werkt daardoor bijna per definitie gepersonaliseerd.

Uitstroom leerlingen praktijkonderwijs:

In 2017 stroomden 14 leerlingen van het praktijkonderwijs uit. Daarvan vonden 9 leerlingen werk, 2 leerlingen stroomden door naar dagbesteding, 1 leerling is nog werkzoekend, 2 leerlingen zijn naar het mbo gegaan (entree en niveau 2).

- Ook in vmbo onderbouw zijn er verschillende vormen van meer gepersonaliseerd leren uitgetoetst, door het gebruik van weektaken per (categorie) leerlingen bij 'Minder handen voor de klas':

1. Op basis van datamuren (=groepsoverzicht,) zijn individuele leerbehoeftes in beeld gebracht.
2. Er is van klassikale naar individuele leerbehoeftes gewerkt.

Dit leidt tot hogere motivatie en daardoor betere prestaties. De leerlingen zijn gebaat bij rust en structuur en individuele ontwikkelkansen. Er is daarbij gewerkt met weektaken op 3 niveaus in 3 groepen (instructiegevoelig, instructie-arm, verlengde instructie) en er zal ook nog gewerkt gaan worden met leermateriaal op hoger niveau. De mentor is de spil in het aanbod en de organisatie van het leren van de leerling. Er is extra aandacht voor de rol van ICT en toetsen en de veranderende rol van de docent (ook leercoach).

- In vmbo bovenbouw is gepersonaliseerd leren vooral zichtbaar bij de praktijkvakken. Leerlingen kunnen daar kiezen uit een aantal keuzemodules, die aansluit bij hun belangstelling. Die keuzemodules zijn nu nog gekoppeld aan het profiel dat de leerlingen hebben gekozen, maar er wordt hard aan gewerkt om die keuzes profiel overstijgend aan te bieden.

- In havo/vwo bovenbouw wordt dit jaar gewerkt met een Aletta uur studievaardigheden waarin leerlingen gecoacht worden om meer zelf aan het stuur van hun leren te komen en hun eigen leerdoelen te formuleren.

In april 2017 is de Inspectie van het Onderwijs twee dagen op bezoek geweest. Dit bezoek maakte deel uit van de pilotfase op weg naar het vernieuwde toezicht. Dat betekent dat er gewerkt werd volgens de uitgangspunten van het vernieuwde toezicht. In het vernieuwde toezicht wordt een bestuur/school eens per vier jaar onderzocht, waarbij de volgende vragen centraal staan:

1. Is er voldoende zicht op de onderwijskwaliteit en wordt er gestuurd op verbetering van de onderwijskwaliteit?

HZG¹²

ACCOUNTANTS & ADVISEURS
Hofsteenge Zeeman Groep B.V.

Controleverklaring d.d. 24 MEI 2018

2. Is er een professionele kwaliteitscultuur en functioneert het bestuur transparant en integer?
3. Wordt er actief gecommuniceerd over de eigen prestaties en ontwikkelingen van het bestuur en die van zijn scholen?
4. Is het financieel beheer deugdelijk?

Tijdens het bezoek hebben er gesprekken met teamleiders, directeuren, MR- leden, leerlingen, ouders, raad van toezicht en bestuur plaatsgevonden en tevens werden twee dagen lang lessen bezocht, waarbij het dr. Aletta Jacobs College de keuze gemaakt heeft om tijdens deze bezoeken de teamleiders en directeuren samen met de inspecteurs te laten optrekken. Op deze manier ontstond er direct gesprek tussen de inspecteur en leidinggevende over wat er in de les gezien en opgemerkt was. De conclusie van het onderzoek was dat de school een basisarrangement ontving voor alle afdelingen. Het rapport is in te zien op de site van de school.

Het gemiddelde CE-cijfer van de havo afdeling ligt onder de norm. Het gemiddelde CE-cijfer vwo heeft een dalende trend. Er wordt vanaf de zomervakantie door de teams havo/vwo onderbouw en bovenbouw, de teamleiders en de directeur samengewerkt aan de aanpak van dit probleem. Er is daarvoor ondersteuning ingeroepen vanuit het project "Leren verbeteren".

1.4 Cultuursubsidie

In 2017 zijn vijf initiatieven vanuit de cultuursubsidie bekostigd:

- Project Humans from nowhere
- We will rock you
- Een stap op de rode loper
- Geen kunst aan
- De dag van de Franse taal

1.5 Sectiebudgetten

De sectiebudgetten zijn volgens begroting ingezet.

1.6 Ontwikkeling teams en ontwikkeling teamleiders/directeuren

De teambijeenkomsten staan in het teken van samen leren en samen ontwikkelen. We zetten in op inzet van de scholingsmiddelen gericht op dit doel en op persoonlijke ontwikkeling. In 2017 maken 7 medewerkers gebruik van een lerarenbeurs.

2. Ondersteuning

2.1 Passend Onderwijs

II.e	Interne ondersteuning: realiseren tussenvoorziening in nabijheid van de school	30 juni 2017
------	--	--------------

In februari 2017 is de tussenvoorziening 'Goud voor jou' in Hoogezand van start gegaan. De tussenvoorziening is tot stand gekomen door de samenwerking vanuit samenwerkingsverbanden van het primair en voortgezet onderwijs, de gemeente Hoogezand-Sappemeer, CSG Rehoboth en het dr. Aletta Jacobs College. In de tussenvoorziening wordt de ondersteuning gerealiseerd door een medewerker vanuit het speciaal onderwijs aangevuld met een medewerker van het dr. Aletta Jacobs College. De tussenvoorziening bevindt zich direct naast de school aan de Laan van de Sport. Vanaf de

start tot aan de zomervakantie 2017 hebben 10 leerlingen gebruik gemaakt van de tussenvoorziening. Van deze 10 zijn er 3 (gedeeltelijk) teruggestroomd naar het dr. Aletta Jacobs College, 4 zijn naar het vso geschakeld, 1 leerling maakt nog gebruik van de tussenvoorziening en 1 leerling is gestart op het mbo. Er is nog 1 leerling thuiszittend.

In 2017 zijn opnieuw gastlessen voor hoogbegaafde leerlingen van het bijzonder primair onderwijs aangeboden. Daar is tot op heden geen gebruik van gemaakt. Het openbaar primair onderwijs uit de gemeente Slochteren is geïnteresseerd ingegaan op het aanbod en intussen wordt er door dit bestuur ook samengewerkt met de locatie praktijkonderwijs voor de zogenaamde doe-groep. Dat zijn leerlingen die na het basisonderwijs mogelijk uitstromen richting het praktijkonderwijs.

2.2 Rekenresultaten in 2016

In de onderstaande tabel staan de resultaten van de landelijke rekentoets van 2017 verwerkt in een vergelijking met 2015 en 2016. Zo is een driejarige ontwikkeling af te lezen.

	School gemid. cijfer			Landelijk gem. cijfer			School % onvoldoende			Landelijk % onvoldoende		
	2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017
Vmbo b	4,9	5,7 5,6 *	5,2 5,0*	5,6	5,9	6,1	63,9	36,7 39,7*	48,7 53,3*	49,4	34,3	25,8
Vmbo k	5,3	5,8	5,5	5,9	6,1	6,1	51,3	38,4	41,3	41,0	33,8	31,2
Vmbo t	6,4	7,4	6,8	6,3	7,1	7,0	36,4	0,1	0,03	30,6	10,7	9,6
Havo	5,8	5,7	5,8	5,8	5,9	5,9	43,3	34,4	37,3	46,1	39,1	36,3
Vwo	7,2	7,4	7,1	7,3	7,4	7,5	7,0	0	0	8,4	5,2	0,2

*Met LTW-leerlingen meegeteld

Analyse cijfers 2017

We zien, als we in het algemeen kijken, een stagnatie van de verbetering die we vorig jaar constateerden. Terwijl landelijk de verbeterrend doorzet op vmbo-b (het gemiddelde stijgt van 5,9 naar 6,1), zakt op het dr. Aletta Jacobs college vmbo-b het gemiddelde naar 5,2. De landelijke ontwikkeling hangt volgens de 'Examenmonitor' (de jaarlijkse publicatie van DUO) samen met de invoering van de 2A-toets. In de rapportage van DUO wordt geen onderscheid gemaakt tussen beide niveaus. Op het dr. Aletta Jacobs College is in 2017 alleen de 2F-toets afgenomen en dus geregistreerd. De schoolcijfers zijn derhalve niet vergelijkbaar met de landelijke cijfers. In 2018 zal ook het dr. Aletta Jacobs College de 2A-toets afnemen en registreren.

Terwijl landelijk op de overige niveaus de gemiddelden nagenoeg gelijk blijven, zakken de schoolgemiddelden op vmbo-k, vmbo-t en vwo. Daarentegen is havo nagenoeg gelijk gebleven, op ongeveer het landelijke niveau. Of de daling op vwo significant is, kan niet gezegd worden. Wel is relevant dat in 2017 er een kleine groep was van slechts 29 leerlingen.

Als de focus ligt op de onvoldoende percentages dan dient gesteld te worden dat 2017 geen goed jaar was op het punt van de rekenresultaten. Op vmbo-b steeg dit percentage fors, terwijl het landelijk daalde. Echter ook hier dient gewezen te worden op het hierboven genoemde feit van de invoering van de 2A-toets.

We zien dat vmbo-k 10% meer onvoldoendes laat zien dan landelijk. De overige niveaus doen het op dit punt beter of gelijk aan het landelijke cijfer. Met name vmbo-t scoort hier nu al twee jaar ruim beter dan het landelijk percentage.

De organisatie van het rekenonderwijs was in schooljaar 2016-2017 nagenoeg gelijk aan het jaar ervoor. Vooralsnog was er, gezien de verbetering die ingezet was in 2016, vertrouwen in een verdere stijgende lijn bij gelijkblijvend beleid. De uitvoering van de rekentoetsen is in 2017 verbeterd.

Door de uitsplitsing van de gemiddelden van alle bb inclusief lwt en de bb-leerlingen exclusief lwt is het effect te zien op de schoolgemiddelden van bb.

2.3 Taal

In 2017 zijn alle leerlingen van de onderbouw vmbo, havo en vwo gescreend op taalachterstanden. De gegevens worden gebruikt om leerlingen waar nodig extra taalondersteuning te bieden. We sturen op bewustwording van docenten van alle vakken op het belang van taal en er zijn activiteiten gericht op leesbevordering in samenwerking met de bibliotheek. Zo lezen de leerlingen en collega's van de mavo iedere dag een half uur en is er in de havo/vwo-sector aandacht voor de taalrijke les.

3. Kwaliteit

3.1 Inspectie

II.f	Alle indicatoren 'boven de norm'	
------	----------------------------------	--

De Inspectie van het Onderwijs beoordeelt het onderwijs in alle afdelingen als volgt:

Onderwijssoort	Inspectieoordeel	Toezichtarrangement
Praktijkonderwijs	Voldoende	Basisarrangement
Vmbo basisberoepsgerichte leerweg	Voldoende	Basisarrangement
Vmbo kaderberoepsgerichte leerweg	Voldoende	Basisarrangement
Vmbo theoretische leerweg	Voldoende	Basisarrangement
Havo	Voldoende	Basisarrangement
Vwo	Voldoende	Basisarrangement

Dit oordeel is gebaseerd op de opbrengsten van de schooljaren 2013-2014, 2014-2015 en 2015-2016. De resultaten van het schooljaar 2016-2017 hebben geen invloed op het oordeel van de inspectie in 2017. Pas bij de opbrengstenkaart van 2018 worden de resultaten van het schooljaar 2016-2017 meegeteld. Hieronder is de opbrengstenkaart 2017 opgenomen.

Opbrengstenoverzicht

Bevoegd gezag nr. 42534
BRIN-Vestnr. 25GM-00
Locatie dr Aletta Jacobs College voor Lyc Havo Mavo Vbo Lwoo

Onderwijspositie t.o.v. advies po

Vergelijkingsgroep	VMBO-Breed/HAVO/MVO
2015-2016	-22,22
2016-2017	-1,36
2017-2018	1,91
Gem 3 jr	0,38
Norm	-7
Resultaat	boven de norm

Onderbouwsnelheid

2014-2015	99,42
2015-2016	99,28
2016-2017	99,63
Gem 3 jr	99,44
Norm (na correctie)	94,08
Resultaat	boven de norm

Bovenbouwsucces

	VMBO-B	VMBO-K	VMBO-(G)T	HAVO	VWO
2014-2015	90,57	93,55	99,73	77,18	88,37
2015-2016	90,65	92,57	86,25	72,06	75,86
2016-2017	88,46	94,38	85,99	81,25	81,93
Gem 3 jr	89,91	93,50	87,26	76,97	82,03
Norm (na correctie)	82,15	82,46	83,14	76,26	80,36
Resultaat	boven de norm	boven de norm	boven de norm	boven de norm	boven de norm

Examen cijfers

	VMBO-B	VMBO-K	VMBO-(G)T	HAVO	VWO
2014-2015	6,80	6,16	6,34	6,30	6,35
2015-2016	6,48	6,25	6,24	6,16	6,36
2016-2017	6,53	6,24	6,46	6,13	6,27
Gem 3 jr	6,53	6,22	6,34	6,19	6,33
Norm (na correctie)	6,22	6,08	6,07	6,20	6,23
Resultaat	boven de norm	boven de norm	boven de norm	onder de norm	boven de norm

Verschil SE - CE

	VMBO-B	VMBO-K	VMBO-(G)T	HAVO	VWO
2014-2015	-0,17	0,25	0,11	-0,14	0,10
2015-2016	0,03	0,26	0,13	-0,01	0,21
2016-2017	-0,12	0,11	-0,01	0,06	0,13
Gem 3 jr	-0,07	0,20	0,08	-0,02	0,15
Gering verschil	> 0,00	> 0,00	> 0,00	> 0,00	> 0,00
Norm groot verschil	>= 0,50	>= 0,50	>= 0,50	>= 0,50	>= 0,50
Norm zeer groot verschil	>= 1,00	>= 1,00	>= 1,00	>= 1,00	>= 1,00
Resultaat	gering verschil*	gering verschil	gering verschil	gering verschil*	gering verschil

3.2 Tevredenheid

II.j	Tevredenheid: veiligheidsbeleving leerlingen agenderen in de sector en bij personeelsbijeenkomsten	31-12-2016
------	--	------------

De uitkomsten van de tevredenheidsonderzoeken worden geagendeerd en besproken in bijeenkomsten. Zo wordt de ouder- en leerlingtevredenheid besproken tijdens klankbordbijeenkomsten van ouders en leerlingen en tijdens teambijeenkomsten. Waar nodig wordt er een aanpak afgesproken en uitgevoerd. Uit gegevens van mei 2017 blijkt dat leerlingen hun gevoel van veiligheid op het dr. Aletta Jacobs College waarderen met het cijfer 8.9.

3.3 Klachten & bezwaren

In 2017 zijn er 7 officiële bezwaren ingediend. De bezwaren zijn volgens de interne klachtenprocedure behandeld en hebben niet tot een vervolgstap geleid.

In 2017 heeft het bevoegd gezag een disciplinaire maatregel tegen twee leerlingen genomen in het kader van veiligheid van leerlingen en medewerkers. Beide leerlingen hebben hun schoolloopbaan bij een instantie voor zorg en onderwijs vervolgd.

HZG¹⁷

ACCOUNTANTS & ADVISEURS

Hofsteege Zeeman Groep B.V.

Controleverklaring d.d. 24 MEI 2018

Hoofdstuk III: Personeel

1. Professionalisering

III.a	Professionalisering: schoolleiders dienen een opleiding onderwijskundig leiderschap te hebben afgerond of starten daarmee c.q. er zijn afspraken gemaakt over de start van een dergelijke opleiding	
-------	---	--

In 2017 hebben een teamleider en een directeur deelgenomen aan een opleiding onderwijskundig leiderschap of een vergelijkbare opleiding.

III.1.b	Bevoegdheden: bindende afspraken met onbevoegde medewerkers over de termijn waarbinnen de bevoegdheid behaald moet zijn	jaarlijks
---------	---	-----------

In 2017 was er geen onbevoegd personeel in vaste dienst van het dr. Aletta Jacobs College. Er zijn een aantal onbevoegde docenten in dienst geweest t.b.v. vervanging, die inmiddels uit dienst zijn. Negen onbevoegde docenten met reguliere uren zijn studierend en hebben een tijdelijk dienstverband. Er zijn met hen bindende afspraken gemaakt over de termijn waarbinnen zij bevoegd moeten zijn. Tevens zijn er twee onder bevoegde docenten, beiden zijn studierend.

III.1.c	Convenant leerkracht: check of de school nog aan de functiemix percentages voldoet wordt uitgevoerd en waar nodig wordt actie ondernomen	jaarlijks
---------	--	-----------

Jaarlijks worden in januari de functiemixpercentages berekend. Wanneer niet meer aan de vereiste percentages wordt voldaan wordt er conform beleid een sollicitatieprocedure gestart. In 2017 heeft er een procedure plaatsgevonden waarbij er 9 medewerkers een LC-aanstelling en 2 medewerkers een LD-aanstelling hebben gekregen.

2. Informatie personeel

Hieronder is de informatie over het eigen personeelsbestand van het dr. Aletta Jacobs College ultimo 2017 schematisch weergegeven.

A. Aantal werknemers in de organisatie:

Personeelsformatie per 31 december 2017								
	Directie		OP		OOP		Totaal	
	parttime	fulltime	parttime	fulltime	parttime	fulltime	parttime	fulltime
Mannen		1	26	36	7	15	33	52
Vrouwen		2	41	18	21	2	62	22
Totalen		3	67	54	28	17	95	74

Ultimo 2017 werkt van het totaal aantal medewerkers 44% fulltime en 56% parttime. Ultimo 2016 was dit respectievelijk 48% en 52%. De verhouding verschuift lichtelijk.

Overzicht aantal medewerkers/aantal fte's per 31 december					
		aantal medewerkers		aantal fte's	
		2017	2016	2017	2016
Eigen personeel		168	168	137	140
Extern personeel		1	9	1	4
Totaal reguliere inzet		169	177	138	144

Ultimo 2017 is het aantal regulier werkzame fte's ten opzichte van ultimo 2016 met 6 fte's gedaald.

B. Leeftijdsopbouw

Leeftijdsopbouw per 31 december 2017								
	Directie		OP		OOP		Totaal	
	mannen	vrouwen	mannen	vrouwen	mannen	vrouwen	mannen	vrouwen
20 jaar tot 25 jaar			1	2			1	2
25 jaar tot 35 jaar			12	9	2		14	9
35 jaar tot 45 jaar		1	18	14	4	6	22	20
45 jaar tot 55 jaar		1	9	14	9	11	18	26
55 jaar tot 60 jaar	1		13	10	2	2	16	13
60 jaar tot 70 jaar			9	10	5	4	14	14
Totalen	1	2	62	59	22	23	85	84

Eind 2017 vallen 57 medewerkers in de leeftijdsgroep 55 jaar en ouder. In deze leeftijdsgroep ligt ook met name de BAPO druk. Eind 2017 werd aan BAPO fte 5,17 uitgegeven. 28 medewerkers vallen in de leeftijdsgroep 60 jaar en ouder. Het pensioenfonds ABP biedt de mogelijkheid van keuzepensioen vanaf de leeftijd van 60 jaar. Door de ophoging van de AOW leeftijd en ook de onzekerheid over de toekomstige indexering van pensioenen, is de verwachting dat het eventueel eerder met vervroegd pensioen gaan overeenkomt met het landelijke beeld van 63 jaar. De verwachting is wel dat de komende jaren het aantal vacatures zal toenemen, maar er zal ook krimp in het leerlingenaantal zijn.

C. Ziekteverzuim (%)

	OP			OOP			TOTAAL		
leeftijd	2017	2016	2015	2017	2016	2015	2017	2016	2015
20-24 jr	0,7	0,0	1,1	Nvt	0,8	0,0	0,6	0,1	1,1
25-34 jr	1,1	2,4	3,1	2,0	0,3	0,0	1,2	2,3	3,0
35-44 jr	5,2	8,3	7,6	4,0	3,7	1,8	4,9	7,3	6,8
45-54 jr	4,4	2,9	3,3	6,8	6,8	9,3	5,5	4,3	4,7
55-59 jr	4,0	3,6	6,7	4,6	2,1	3,1	4,2	3,2	6,2
60-65 jr	7,8	9,8	11,9	9,0	10,6	1,1	8,2	10,1	9,2
66-70 jr	19,7	0,5	1,8	5,5	0,0	0,0	15,0	0,5	1,8
Totaal	4,8	5,9	6,8	6,2	6,6	3,7	5,2	5,9	6,3

De gearceerde vlakken geven aan dat de score hoger is dan het totaal gemiddelde verzuimpercentage

Het ziekteverzuim in 2017 komt uit op 5,2%. Het landelijk gemiddelde ziekteverzuimcijfer voor onderwijs was 5,1% in 2016. Het grote aantal zieken is in 2016 aanleiding geweest om een verzuimtraining voor teamleiders en directie in te zetten. Er is aandacht besteed aan het vroegtijdig signaleren en de bijbehorende gesprekvoering. Er zijn in 2016 aangepaste en heldere ziektemeldingsprocedures in werking gesteld. Het ziekteverzuim is in 2017 wederom gedaald. Het streven is om onder het landelijk gemiddelde uit te komen.

Hoofdstuk IV: Huisvesting

1. LO-zalen

In 2017 is er met veel genoeg gebruik gemaakt van de vernieuwde LO-zalen. Het gebruik van de vier zalen kost jaarlijks ca. €120.000,- Bij het leerlingenaantal van september 2017 kunnen alle lessen gegeven worden tijdens en in de contractueel vastgelegde tijden en ruimten. Dit legt wel beperkingen op in het lesrooster voor de overige vakken. Er wordt sinds september 2017 onderzoek gedaan hoe deze beperking verminderd kunnen worden.

2. Onderhoud

Er is in 2017 uitvoering gegeven aan de werkzaamheden voortvloeiend uit het meer jaren onderhoudsplan (MJOP). Enkele vervangingen (schilderwerk en vloerbedekking) zijn verschoven naar een moment nadat het gebouw aan de Laan van de Sport 4 versterkt is. Buiten het MJOP om zijn de accu's van de noodverlichting vervangen. Dit was in het MJOP abusievelijk in 2019 gepland.

3. Locatie Van Heemskerckstraat/praktijkonderwijs

IV. a	Locatie van Heemskerckstraat: verhuizing Laan van de Sport 6	2017
-------	--	------

De verhuizing van het praktijkonderwijs naar de Laan van de Sport 6 heeft niet plaatsgevonden. Medio 2017 werd duidelijk dat versterken van het bestaand gebouw eigenlijk geen optie was doordat de kosten van nieuwbouw nauwelijks hoger zouden zijn dan voor verbouw. Er is in 2017 gezocht naar een mogelijkheid om de financiering van nieuwbouw mogelijk te maken. Eind 2017 was er een plan, dat in de loop van 2018 met alle betrokkenen besproken wordt en aansluitend het formele besluitvormingstraject moet doorlopen.

Hoofdstuk V: Bedrijfsvoering

De uitgaven voor de exploitatiekosten, exclusief personeel, worden bekostigd uit de rijksbijdrage materieel. Jaarlijks wordt deze bijdrage aan de prijsstijgingen aangepast. Deze aanpassing is onvoldoende om de prijsverhoging te dekken. Het tekort wordt gedekt uit de overige inkomsten van overheden en derden.

Hoofdstuk VI: ICT

VI.a	Stimuleren Bring Your Own Device (BYOD)	
------	---	--

Ook in 2017 is ingezet op de ontwikkeling van Bring Your Own Device. Er is aan de ouders van leerjaar 1 opnieuw een subsidie aangeboden voor de aanschaf van een device voor hun zoon of dochter. Er stond daarvoor nog een bedrag bij Campusshop dat niet was gebruikt voor subsidie in 2016. Dit heeft dus geen financiële gevolgen gehad in 2017.

In leerjaar 1 en 2 is vooral in de havo/vwo-sector merkbaar dat leerlingen een eigen device hebben en dat ook meebrengen naar school. Zo lang nog niet iedere leerling de beschikking heeft over een eigen device dat hij/zij mee kan brengen naar school, kunnen docenten gebruikmaken van klassensets iPads die uitgeleend worden vanuit een daarvoor ingerichte ruimte op de eerste verdieping. Het beheer van de iPads is in handen van twee vrijwilligers en het onderhoud en de kleine reparaties worden uitgevoerd door de afdeling ICT.

Ook in 2018 willen we verdergaan op de ingeslagen weg en zal het BYOD-principe gestimuleerd worden. Campusshop biedt daarvoor aanbiedingen aan ouders waarbij ditmaal vooral ingezet is op een aantrekkelijke verzekering en technische ondersteuning. De ICT-afdeling op school repareert immers de devices die eigendom zijn van de leerlingen niet.

Er is door de afdeling ICT uitgegeven volgens begroting.

In 2017 zijn de nodige maatregelen genomen in verband met de invoering van AVG en in het kader van de wet bescherming persoonsgegevens. Er is een kleine werkgroep dataveiligheid geformeerd waarin ook een systeembeheerder participeert en adviseert.

Hoofdstuk VII: Wet bescherming persoonsgegevens en AVG

In 2017 is er maandelijks overleg geweest van de werkgroep dataveiligheid bestaande uit de nieuwbenoemde functionaris gegevensbescherming, een systeembeheerder en de bestuurder/algemeen directeur. Deze werkgroep heeft zich o.a. gericht op bewustwording onder de medewerkers, het verzamelen van gegevens over autorisatie, de gebruikte softwarepakketten waarin gegevens van leerlingen of medewerkers een rol spelen, het screenen en inrichten van de computersystemen en netwerken met het oog op de nieuwe wetgeving.

Er zijn medewerkers van de school op cursus geweest gericht op de nieuwe wetgeving. Met het oog op de uitwisseling van gegevens met andere scholen (bijv. voor speciaal onderwijs) gaan een teamleider en het directielid dat portefeuillehouder ondersteuning is naar een speciale scholingsbijeenkomst en een ander directielid gaat met de functionaris gegevensbescherming naar een training voor leidinggevenden met het oog op dit onderwerp.

In school zijn er aanpassingen gedaan in het softwarepakket Magister met het oog op het portretrecht en er wordt gewerkt aan andere wijzigingen die noodzakelijk zijn naar aanleiding van de veranderende wetgeving. Er is een groepje kleinere besturen vo uit de stad Groningen en de provincie die hulp van de experts van Noorderpoort, het Alfa college en OGN krijgen om scherp te blijven op noodzakelijke stappen voortvloeiende uit de nieuwe wetgeving. In mei wordt de laatste hand gelegd aan het beleidsplan. De procedure voor het registreren, melden en afhandelen van datalekken is al in 2017 in werking gegaan.

Hoofdstuk VIII: Risico-inventarisatie

Er heeft een risico-inventarisatie plaatsgevonden waaraan naast de bestuurder en de leden van de raad van toezicht ook dhr. Vriesen, registeraccountant van de Hofsteenge en Zeeman Groep heeft deelgenomen. De uitkomsten van de inventarisatie zijn weergegeven in onderstaand overzicht. De thema's zijn ingebracht door alle deelnemers. In een bijeenkomst hebben alle deelnemers bepaald hoe groot zij de kans achten dat het risico zich voordoet en vervolgens hebben alle deelnemers ingeschat hoe hoog het bedrag is dat er mee gemoeid is wanneer het risico zich voordoet.

Risico-inventarisatie dr. Aletta Jacobscollege 6 februari 2017

	PROCES	Risico	Kans	Financiële bandbreedte	Incidenteel/ Structureel
1.	Brede school met een breed aanbod		D	C	I
2.	Leerlingenaantal versus breed aanbod		D	C	I
3.	Onderwijsopbrengsten		C/D	B	I
4.	Samen (werken, wonen, gaan) met Rehoboth		C	D	I
5.	Leerlingen met extra ondersteuningsbehoefte		D	C	S/I
6.	Reserves/Eigen Vermogen van de school		D	A	I
7.	Onvoorspelbaarheid van het overheidsbeleid		D	D	S
8.	Aanbod kwalitatief goed onderwijzend personeel		D	B	S
9.	Aanbod kwalitatief goed ondersteunend personeel		C	A	S
10.	Kleine school met beperkte staf		D	B/C	S
11.	Kwaliteit ICT voorzieningen		D	C	S
12.	Dataveiligheid		D/E	A/B	I
13.	Bepalen schoolkeuze door leerlingen en ouders/imago		D	C	S
14.	Aantrekkingskracht van de stad Groningen		B	A	S
15.	Relatie met de (nieuwe gemeente)		B	A	I
16.	Aardbevingen/versterkingen		C	D	I
17.	Onderhoud gebouwen		D	B	I

Kansen		
A	zeer klein	0% < 20%
B	klein	20% < 40%
C	gemiddeld	40% < 60%
D	groot	60% < 80%
E	zeer groot	80% < 100%

Financiële bandbreedte		
A	zeer klein	<50.000
B	klein	50.000-100.000
C	gemiddeld	100.000-500.000
D	groot	500.000-1.000.000
E	zeer groot	>1.000.000

Uit bovenstaande risico-inventarisatie kan geconcludeerd worden dat er meer reserves nodig zijn om voldoende buffer te hebben om de risico's indien nodig af te kunnen dekken. Sedert een aantal jaren gaan we bij het opstellen van de begroting en de meerjarenraming al uit van een minimale taakstellend exploitatieresultaat ten behoeve van versterking van het eigen vermogen/reserves.

Hoofdstuk IX: Financiën

Vorming van het eigen vermogen

Bij de aankoop van het pand (Laan van de Sport 4) in 2012 is vastgelegd hoe de vermogenspositie van de stichting dr. Aletta Jacobs College in ieder geval tot 2018 verbeterd zal worden. Er is een jaarlijks bedrag afgesproken dat op voorhand in de begroting wordt opgenomen om toe te voegen aan het eigen vermogen. Het toe te voegen bedrag conform gemaakte afspraken bedroeg voor 2017 € 275.000,-. Het exploitatieresultaat 2017 is vastgesteld op € 674.400,-. Het resultaat wordt toegevoegd aan de algemene reserve. Na toevoeging van het resultaat 2017 bedraagt het eigen vermogen ultimo 2017 afgerond € 2.583.000,-.

Hoofdstuk X: Financieel beheer en continuïteit

1. Algemeen financieel perspectief

In de meerjarenraming tot 2022 is een aantal financiële doelstellingen, in samenhang met de overige doelstellingen, geformuleerd.

Met het resultaat over 2017 en de verkenning in de meerjarenraming tot 2022 blijkt het dr. Aletta Jacobs College in staat te zijn om haar financiële doelstellingen structureel waar te maken. Toch blijft alertheid op dit vlak een vast item in de dagelijkse bedrijfsvoering. Punten die veel aandacht vragen zijn onder andere de aardbevingsbestendigheid problematiek, de te verwachten krimp en de vereenvoudiging van de bekostiging.

Ook bij de samenstelling van de begroting 2018 (en de komende jaren in ieder geval tot 2022) is rekening gehouden met de doelstelling van versterking van het eigen vermogen (EV) tot minimale normen. Hiervoor wordt jaarlijks een taakstellend resultaat meegenomen in de begroting.

In een hiernavolgend overzicht geven wij een overzicht van de belangrijkste gerealiseerde verschillen in de realisatie 2017 tegenover de realisatie in 2016. Ook geven wij in het overzicht aan of externe of interne invloeden een grote rol spelen op de uiteindelijke gerealiseerde bedragen.

bedragen x € 1.000	Realisatie 2017	Realisatie 2016	Verschil	Invloed	toelichting
13. Rijksbijdragen	11.813	11.762	51	extern	positief: aanpassing GPL negatief: daling aantal leerlingen, overheveling Lwoo naar SWB
13. Overige OCW	1.190	1.101	89	extern	positief: verhoging Prestatie box Negatief: daling aantal leerlingen
14. Overig Overheid	557	280	277	extern	positief: uitkering SWB (a.g.v. overheveling leerlingen naar SWB)
15. Overige vergoedingen	199	146	53	extern	positief: meer inkomsten uit deelname aan projecten etc.
Totaal Baten	13.759	13.289	470		
16. Lonen, sociale lasten en premies	9.888	9.689	199	intern	positief: minder aantal fte's, meer eigen personeel negatief: hogere pensioenpremies
16. Personeel niet in loondienst	458	630	-172	intern	positief: minder uitzendkrachten
16. Af: Uitkeringen/doorberekening	-184	-240	56	intern	negatief: minder inkomsten uit detacheringen etc.
18. Huur	128	77	51	extern	negatief: Sportzalen in 2017 een vol jaar, 2016 deel van het jaar
18. Schoonmaakkosten	239	205	34	intern	negatief: extra werkzaamheden
19. Administratie en beheer	237	281	-44	intern	negatief: Onverwachte tegenvallers, wijzingen beleid positief: maken van (alternatieve) keuzes, bijsturingmogelijkheden
19. Kosten ten behoeve onderwijs	181	240	-59	intern	negatief/positief: beleidswijzigingen in het schooljaar. negatief: Grote verscheidenheid aan posten
meer inkomsten	10.947	10.882	65		
meer uitgaven			470		
saldo verschil			-65		
taakstelling uit normale exploitatie			405		
berekend resultaat			275		
			680		

HZG

ACCOUNTANTS & ADVISEURS

Hofsteenge Zeeman Groep B.V.

Controleverklaring d.d. 24 MEI 2018

In voorgaand overzicht zijn alleen de belangrijkste posten meegenomen. In de toelichting op de baten en lasten vindt u een meer informatie over de financiële ontwikkeling in de diverse posten. De in voorgaande Staat opgenomen nummers verwijzen naar de betreffende paragraaf in de toelichting

Uit het overzicht blijkt waar de belangrijkste verschillen zich voordoen. De belangrijkste zijn:

De totale overheidsinkomsten nemen toe met circa € 417.000,-. De totale loonkosten stijgen met een bedrag van € 27.000,-. De stijging van de loonkosten is laag door twee elementen. Vermindering van het aantal medewerkers en het overzetten van extern personeel naar eigen personeel in (tijdelijke) dienst.

De Rijksbijdragen Personeel en Materieel worden per kalenderjaar verstrekt en gaat 5 maanden na aanvang nieuwe schooljaar in. De daling van het aantal leerlingen per 1 augustus 2017 heeft geen negatieve effecten op de personele vergoeding die de school ontvangt in de periode vanaf 1 augustus t/m 31 december 2017. Door de daling van het aantal leerlingen met als gevolg lagere personeelskosten, levert dit voor de school tijdelijk een voordeel op. Bij een stijging van het aantal leerlingen zou er sprake zijn geweest van een negatief effect. De rijksbijdrage loopt in 2018 verder terug en ook voor de jaren 2019 t/m 2022 wordt een daling verwacht. Jaarlijks wordt wel de GPL aangepast met de door het ministerie beschikbaar gestelde loonruimte. Dit bedrag is echter beschikbaar voor verhoging van de loonschalen en overige personele voorzieningen. Het aantal werkzame fte's heeft altijd een redelijke vaste relatie met het aantal leerlingen.

De overige vergoedingen hebben vaak een eenmalig karakter en kunnen per jaar dus verschillen in positieve en in negatieve zin. Verwacht wordt een daling in 2018.

De overige operationele kosten: huisvesting, administratie en beheer en overige schoolkosten kunnen per jaar fluctueren.

Kortom de inkomsten worden gedomineerd door de Rijksbijdragen en de uitgaven door de personele kosten. Voor beiden geldt dat het aantal leerlingen bepalend is, zowel in positieve als in negatieve zin.

Vermindering van het aantal fte's, meer eigen personeel dan inleenpersoneel en meer overige vergoedingen zijn de belangrijkste veroorzakers van het toegenomen resultaat. In de begroting 2018 wordt uitgegaan van de te verwachten actuele situatie vanaf 1 januari 2018. In ieder geval tot aanvang schooljaar 2018/2019 verwachten wij dat conform de raming zal worden gerealiseerd. Eerste ijkpunt is dan ook de 4maandsrapportage 2018.

2. Treasury

In 2012 zijn er afspraken met de gemeente Hoogezand-Sappemeer gemaakt inzake de afwikkeling van de rekening-courant (R/C) verhouding met de gemeente.

Afgesproken is dat de schuldpositie binnen maximaal 10 jaar is afgelost. De jaarlijkse aflossing bedraagt minimaal € 335.000,-. In 2015 is er € 1.000.000,- extra afgelost. Dit had een extra daling van de jaarlijkse rentelast tot gevolg. Per 31 december 2017 is de lening volledig afgelost, ongeveer 3 jaar eerder dan gepland.

Ook heeft het dr. Aletta Jacobs College een kredietfaciliteit van € 1.000.000,- bij het Ministerie van Financiën met goedkeuring van het Ministerie van Onderwijs. In 2017 is hier, net als in voorgaande jaren, geen gebruik van gemaakt. De uitvoering van de begroting, de investeringsuitgaven en een mogelijke (gedeeltelijke) voorfinanciering van de nieuwbouw en het aardbevingsbestendig maken van onze locatie aan de Laan van de Sport 6, leggen mogelijk een zware druk op onze financiële middelen. De uitvoering van de hiervoor genoemde activiteiten kan dan ook een tijdelijk gebruik van de kredietfaciliteit tot gevolg hebben. Positief is dat het saldo liquide middelen ultimo 2017 aanzienlijk is toegenomen ten opzichte van ultimo 2016.

Met betrekking tot de normale bedrijfsvoering is het dr. Aletta Jacobs College qua financieel beheer in control. De informatievoorziening is dermate afgestemd op het onderwijs dat indien nodig wordt bijgestuurd, zowel onderwijskundig als financieel.

In de dagelijkse praktijk blijkt nog altijd dat een brede school in Hoogezand met circa 1.460 leerlingen (2017/2018) en met de huidige verdeling van leerlingen over de verschillende onderwijssoorten steeds keuzes moet maken waarbij de kwaliteit van onderwijs in nauwe relatie moet staan met een sluitende exploitatie. Het aantal leerlingen neemt de komende jaren nog af. In de provincie zijn binnen het voortgezet onderwijs afspraken gemaakt over lokale samenwerking tussen verschillende scholen. Dit om een breed aanbod te kunnen blijven aanbieden. Voor het dr. Aletta Jacobs College betekent dit een samenwerking met CSG Rehoboth, wat uiteindelijk zal leiden tot integratie op locatie Laan van de Sport 4.

Daarnaast is het proces om te komen tot een vereenvoudiging van de bekostiging nog steeds vertraagd. Voor een aantal scholen, waaronder onze school, valt de vereenvoudiging nadelig tot zeer nadelig uit. Ook in 2017 is via diverse kanalen aandacht gevraagd voor deze situatie. Ook in 2018 zal dit, indien noodzakelijk wederom plaatsvinden. Waakzaamheid blijft te allen tijde geboden, want met een voortdurende druk op de bekostiging is en blijft het moeilijk om een sluitende exploitatie te realiseren. De schaalgrootte van de school in relatie tot de breedte van het onderwijs geeft daarnaast een voortdurend spanningsveld.

Voor 2018 ligt er een begroting met een positief resultaat, welke door de begrotingseenheden zelf zijn uitgewerkt. De begrotingseenheden zijn taakstellend verantwoordelijk voor het realiseren van hun (deel)begroting.

De begroting 2018 sluit met een overschot van circa € 299.000,- (taakstellend: € 275.000,-). De uitkomsten van de 8 maandprognose 2017 staan aan de basis van de begroting 2017. In de prognose werd uitgegaan van een te verwachten resultaat van € 322.600,-. Dit was hoger dan het geraamde bedrag van € 204.900,-. Uiteindelijk werd een jaarresultaat van circa € 674.000,- gerealiseerd. Voor 2018 wordt, mede op basis van de 8 maandrapportage 2017, een resultaat van € 299.000,- verwacht. In de 4 maandrapportage 2018 wordt de prognose voor 2018 mogelijk licht bijgesteld.

Salarisverhogingen voortvloeit uit de cao en de jaarlijkse aanpassing van de rijksbijdrage worden nog niet meegenomen. We gaan ervan uit dat deze inkomsten en uitgaven in evenwicht zijn met elkaar en heeft derhalve geen gevolgen voor het geraamd resultaat

3. P&C-cyclus

Om de afstand tussen de financiële functie en de organisatie te verkleinen is er vanaf 2011 ingezet op een verdere inbedding van de P&C-cyclus met stuurinformatie voor het onderwijs, waarbij het management verantwoordelijkheid draagt en neemt voor (bij)sturing. Ook in 2017 en 2018 is en wordt deze de huidige systematiek doorgezet en wordt er conform de planning en control cyclus gewerkt. Dit heeft mede het te realiseren resultaat bepaald.

In 2017 is optimaal gebruikgemaakt van de beschikbare softwaresystemen voor de HRM, salaris en financiële administratie (AFAS). Het roosterbureau maakt gebruik van het roosterprogramma van Zermelo. De school/leerlingenadministratie maakt gebruik van Magister. De hiervoor genoemde systemen maken het mogelijk om alle administratieve en overige processen binnen de organisatie te integreren tot een geheel met actueel beschikbare informatie. De interne processen worden hierdoor beter beheersbaar en stuurinformatie is altijd actueel beschikbaar tegen lagere kosten.

Bovengenoemde processen moeten constant worden onderhouden. Het optimaliseren van de inzet van informatiesystemen is een continu proces en zal dan ook in 2018 verder plaatsvinden. Verdere (bij)scholing van de betrokken medewerkers is continu noodzakelijk. Ook de problematiek van datalekken en de nieuwe privacywetgeving vergt een extra inspanning van het personeel.

3.1 De Planning & Control cyclus

Sinds 2011 wordt er integraal in de organisatie gewerkt overeenkomstig de algemeen gangbare planning & control cyclus. De diverse gehanteerde rapportagemodellen in de organisatie zijn uniform.

3.2 Opzet rapportagemodel

In hoofdlijn betekent deze cyclus dat er op basis van het meerjarig beleidsplan, beleidsdoelen vastgesteld zijn die direct vertaald worden in de begroting. Na het vaststellen van de begroting wordt periodiek getoetst door voortgangsrapportages of het beleid en de begroting nog op schema liggen, eventueel wordt er bijgestuurd.

Tot slot vindt na realisatie van de begroting verantwoording plaats, zowel over het gevoerde beleid als over de begroting bijvoorbeeld door middel van de jaarrekening.

Een van de belangrijkste onderdelen van de cyclus is het inbedden van de dialoog binnen de organisatie gekoppeld aan een heldere bevoegdheid- en taakverdeling.

Naast helder beleid en helder geformuleerde doelstellingen is het nodig om de informatievoorziening af te stemmen op de informatiebehoefte van de organisatie.

Het periodiek verstrekken van stuurinformatie en voortgangsrapportages afgestemd op de begrotingseenheden is daarbij een eerste vereiste.

De volgende rapportages worden o.a. verstrekt:

- Maandrapportages voor personeelskosten per begrotingseenheid, realisatie versus begroot;
- Een viermaands voortgangsrapportage als input voor het (personeels-) beleid van het nieuwe schooljaar en voor bijsturing van het lopende jaar;
- Een achttmaands voortgangsrapportage als input voor de nieuwe begroting en ter bijsturing van het lopende jaar;
- Maandelijks uitputtingsrapportage voor de verschillende budgethouders.

4. Exploitatierkening 2017

De exploitatierkening 2017 sluit met een exploitatieoverschot van afgerond € 674.000,- en is als volgt gespecificeerd:

bedragen x € 1.000	Exploitatie	Begroting	Exploitatie
	2017	2017	2016

Baten			
Rijksbijdragen	13.003	12.778	12.863
Overig Overheid	1.587	1.590	1.319
Overige baten	243	174	188
Totale baten	14.833	14.542	14.370

Lasten			
Personele lasten	10.773	10.783	10.674
Afschrijvingslasten	944	962	940
Huisvestingslasten	722	743	640
Overige lasten	1.366	1.494	1.481
Totale lasten	13.805	13.982	13.735

Financiële baten/lasten	-354	-356	-382
--------------------------------	-------------	-------------	-------------

Exploitatieresultaat	674	204	253
-----------------------------	------------	------------	------------

5. Toelichting:

Baten

De stijging van de baten in 2017 ten opzichte van 2016 is vooral het gevolg van hogere inkomsten van het Rijk. Dit komt door de jaarlijkse toegekende loonruimte door het ministerie van OCW. In de begroting wordt geen rekening met de hiervoor genoemde extra loonruimte. Hiertegenover staat dat in de begroting ook geen rekening wordt gehouden met eventuele aanpassing van de salarisschalen in 2017.

Onder overige overheid is naast de jaarlijkse bijdrage in de huisvestingskosten van de gemeente Hoogezand-Sappemeer ook de jaarlijkse uitkering van het samenwerkingsverband opgenomen. Deze uitkering stijgt nog door overheveling van de gelden die de school thans nog als lwoo-gelden gelden rechtstreeks ontvangt van het ministerie. Uiterlijk 2019 is de overgang voltooid. De verschuiving van deze middelen heeft een daling van de rechtstreeks te ontvangen rijksbijdrage tot gevolg. Mede door daling van het leerlingenaantal met ingang van schooljaar 2017/2018 is de formatie met circa 5 fte gedaald. De vaststelling en toekenning van de rijksbijdragen personeel en materieel plus de meeste overige bijdragen van het ministerie van OCW zijn afhankelijk van het leerlingenaantal. De te verwachten daling van het aantal leerlingen geeft een drukkend effect op diverse vergoedingen. Deze eventuele daling gaat echter eerst in per 1 januari 2018. De overige baten vallen hoger uit door incidentele inkomsten maar zijn wel van invloed op het uiteindelijk exploitatieresultaat. Voor een uitgebreide toelichting wordt verwezen naar de toelichting in de jaarrekening.

Lasten

De realisatie van de totale personele kosten in 2017 is circa € 99.000,- hoger dan de realisatie in 2016. Ten opzichte van de begroting is de afwijking circa € 10.000,- lager. De eigen loonkosten in 2018 stijgen ten opzichte van 2016 door aanpassing van de loonschalen en het in dienst nemen van meer tijdelijk personeel i.p.v. het inzetten van uitzendkrachten. Positief was ook de daling van het aantal fte's in het nieuwe schooljaar. De pensioenlasten stegen wel aanzienlijk (+ € 144.000,-). Aan uitzendkrachten werd in 2017 circa 172.000,-, minder uitgegeven dan in 2016.

6. Financiële positie

Allereerst geven wij de verkorte balans weer. Uit de balans zijn kengetallen te berekenen die de financiële positie op balansdatum weergeven.

Verkorte Balans per 31 december 2017 (x 1.000)

Activa	2017	2016	Passiva	2017	2016
Materiele Vaste Activa	16.517	17.296	Eigen Vermogen	2.583	1.909
Financiële Vaste Activa	-	-	Voorzieningen	398	304
Vlottende activa	1.941	1.323	Vreemd Verm. Lang	13.389	14.021
			Vreemd Verm. Kort	2.088	2.385
	18.458	18.619		18.458	18.619

Financiële indicatoren:

	Norm	2017	2016	2015	2014	2013
<u>Vermogensbeheer</u>						
Solvabiliteit(2)	>30%	16,2%	11,9%	9,7%	7,5%	5,8%
Normalisatie solvabiliteit 2	>30%	54,0%	42,8%	28,7%	30,2%	24,0%
Liquiditeit	>75%	93,7%	55,3%	63,3%	87,9%	86,7%
<u>Budgetbeheer</u>						
Huisvestingsratio	<10%	9,5%	8,8%	9,6%	9,3%	8,9%
Rentabiliteit	>1%	4,7%	1,8%	2,0%	2,1%	1,9%
Weerstandsvermogen	>5%	18%	13,3%	12,1%	10,4%	8,1%

- 1) Met ingang van 2014 is de RC schuld Gemeente Hoogezand-Sappemeer opgenomen onder Vreemd Vermogen lang (voorheen Vreemd Vermogen kort) voor de jaren 2014 en 2013.

Sinds 2008 berust het financiële toezicht op het onderwijs bij de Inspectie van het Onderwijs. Een van de onderdelen van dat financiële toezicht is het zogenaamde toezicht op de financiële continuïteit: de vraag of een schoolbestuur financieel gezond is en op korte en langere termijn aan haar financiële verplichtingen kan voldoen.

De kengetallen zijn nadrukkelijk geen normen waaraan een schoolbestuur moet voldoen. Het onderschrijden van een norm leidt niet automatisch tot aangepast financieel toezicht. Een eventuele aanpassing van financieel toezicht vindt plaats na een uitvoeriger onderzoek waarbij veel meer aspecten in ogenschouw worden genomen. De in de tabel opgenomen norm is dan ook een signaleringswaarde.

De financiële indicatoren zijn ingedeeld in twee groepen: vermogensbeheer en budgetbeheer. Vermogensbeheer zegt iets over de kwaliteit van het financieel beleid en beheer. Het budgetbeheer zegt iets over de kwaliteit van de feitelijke financiële positie.

Dit jaar is de kapitalisatiefactor niet meer opgenomen. Toegevoegd is de huisvestingsratio en solvabiliteit genormaliseerd.

6.1 Solvabiliteit genormaliseerd (eigen vermogen + voorzieningen/totale passiva):

Het dr. Aletta Jacobs College is van mening dat het kengetal getal solvabiliteit als norm en vergelijkingsgetal met andere scholen in een aantal gevallen niet meer voldoet. De huidige situatie in onderwijsland is dat, door decentralisatie van de huisvesting steeds meer scholen eigenaar worden van de schoolgebouwen inclusief bijbehorende de financiering. Naast een forse stijging van de materiele activa is er ook een forse stijging van de langlopende schulden als gevolg van de (her-) financieringsoperatie met betrekking tot de huisvesting. Dit beïnvloedt met name de solvabiliteit in grote mate. In bovenstaand overzicht is dan ook een aanvullende aangepast kengetal opgenomen.

*Onder solvabiliteit verstaan wij de mate waarin een organisatie in staat is, om op langere termijn aan haar verplichtingen te voldoen. De verhoudingsgetallen en de absolute getallen hier zeggen dus iets over de overlevingskansen van onze organisatie op de langere termijn. De solvabiliteit wordt verkregen door de verhouding: (eigen vermogen +voorzieningen) /totale passiva * 100%. De solvabiliteit geeft in deze aan, in welke verhouding de bezittingen zijn gefinancierd, met eigen of met vreemd vermogen.*

Een solvabiliteit vanaf 30% ligt boven de signaleringswaarde en kunnen we spreken van een gezonde solvabiliteit.

6.2 Liquiditeit (vlottende activa / kortlopende schulden)

*Onder liquiditeit verstaan wij de mate waarin onze organisatie in staat is, op korte termijn aan haar verplichtingen te voldoen. De liquiditeit wordt verkregen door de verhouding: vlottende activa/kortlopende schulden * 100%.*

De liquiditeitsratio van het dr. Aletta Jacobs College stijgt van 55,3% in 2016 naar 93,7% in 2017. Dit vooral het gevolg van de sterke resultaatstijging in 2017 ten opzichte van 2016. Het voldoet aan de signaleringswaarde.

6.3 Huisvestingsratio (Huisvestingslasten + afschrijvingen G+T/totale lasten)

Deze ratio geeft aan welk deel van de totale lasten is besteed aan lasten voor de huisvesting plus afschrijvingen voor gebouwen en terreinen. Met een percentage van 9,5 % wordt de signaleringswaarde niet overschreden.

6.4 Rentabiliteit (exploitatie resultaat / totale baten)

De rentabiliteit drukt het exploitatieresultaat van de school uit. Een rentabiliteit die tussen de 1% en 2% ligt is voor een onderwijsinstelling als gezond aan te merken.

De rentabiliteit in 2017 is 4,7% en in 2016 was dit 1,8%. Het dr. Aletta Jacobs College streeft naar een rentabiliteit van minimaal 2%. In de begroting wordt ook altijd een taakstellend resultaat opgenomen. In 2017 is er sprake van een forse resultaatstijging. Verwacht wordt dat dit eenmalig is. Voor de komende jaren gaan uit van continuering van een taakstellend resultaat conform voorgaande jaren.

6.5 Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is het eigen vermogen, uitgedrukt in een percentage van alle baten in een jaar, inclusief de financiële baten en exclusief de buitengewone baten. Het eigen vermogen van het dr. Aletta Jacobs College bestaat uit algemene reserves. De algemene reserve is vooral bedoeld voor het afdekken van (toekomstige) risico's in de financiële bedrijfsvoering en als financieringsbron voor nieuwe activiteiten en investeringen.

Het weerstandsvermogen van het dr. Aletta Jacobs College ligt met 18 % boven het signaleringsniveau en ligt ook binnen het door ons gewenste niveau van 15% tot 20%. Een verdere verbetering van de financiële positie in de komende is uitgangspunt van het financieel beleid.

De financiële positie van het dr. Aletta Jacobs College moet versterkt worden door:

- Structurele en substantiële exploitatieoverschotten;
- Een verantwoord investeringsbeleid en een strakke cashflow sturing;
- Exploitatie meevallers worden niet anders aangewend dan voor vermogensversterking;
- Het kostenbewustzijn en betrokkenheid van de organisatie verder versterken;
- Voordelen uit de business case herfinanciering worden aangewend voor de versterking van het eigen vermogen en (daarmee) de liquiditeitspositie;

Het dr. Aletta Jacobs College heeft in 2012 het pand aan de Laan van de Sport van de gemeente Hoogezand - Sappemeer overgenomen. Doorrekening van de business case geeft een substantieel en structureel voordeel over de looptijd tot 2043. Dit geeft een sterke impuls aan de versterking van de financiële positie, zowel voor de vermogenspositie als voor de liquiditeitspositie van de school.

De conclusie is dat de druk op de toekomstige begroting en exploitatie voortdurende aandacht zal blijven vragen. Naast de krimp moet ook rekening gehouden worden met het aardbevingsbestendig

maken en nieuwbouw van de locatie Laan van de Sport 6. Blijvend aandacht voor een strak financieel beheer is de komende jaren noodzakelijk.

De bedrijfsvoering is 'in control' door gebruik te maken van specifieke beheersmaatregelen, zoals het inrichten van een professionele begrotings- en jaarrekening cyclus.

Deze begrotingscyclus maakt onderdeel uit van een gehele geïntegreerde planning & control - cyclus, waarbij er continu verbinding en balans is tussen beleid, begroten, monitoring en rapportage. In deze cyclus wordt waar nodig continu bijgestuurd.

Het dr. Aletta Jacobs College werkt met een meerjarenperspectief om inzicht te geven in de toekomstige financiële ruimte welke een positief beeld geeft.

7. Treasury

De liquiditeitspositie per 31 december 2017 is ten opzichte van ultimo 2016 fors gestegen. Dit is het gevolg van een veel hoger resultaat dan in 2016. Daarnaast waren de uitgaven voor investeringen lager dan gemiddeld.

Ter onderbouwing van de investeringsruimte is een meerjarenraming ontwikkeld, op basis waarvan budgetten vrijgemaakt worden. Ook de komende jaren zal het dr. Aletta Jacobs College voorzichtig budgetten vrijspelen voor investeringen in onderwijsvernieuwing, en het waarmaken van de toegezegde onderwijskundige verbeteringen.

De meerjarenraming is een beleidsondersteunend instrument waar mee ook 'what if'-analyses gemaakt zullen worden.

Binnen het dr. Aletta Jacobs College is een treasury statuut vastgesteld die voldoet aan de eraan te stellen eisen van de regeling beleggen en belenen.

In 2012 is het dr. Aletta Jacobs College gaan bankieren bij het Ministerie van Financiën (schatkistbankieren). Jaarlijks wordt een liquiditeitsprognose vastgesteld en deze wordt gedurende het jaar regelmatig bijgesteld. Het doen van grote liquide uitgaven wordt getoetst aan de prognose.

In 2012 is door het Ministerie van Financiën een kredietfaciliteit van € 1.000.000 verstrekt.

Het beleid is er op gericht dat onder normale exploitatieomstandigheden, geen (structureel) gebruik wordt gemaakt van deze faciliteit. Tot en met het jaar 2017 is geen gebruik gemaakt van de kredietfaciliteit. Door de extra aflossing in 2015 op de lening van de gemeente Hoogezand-Sappemeer, een bedrag van € 1.000.000,- en hogere investeringsuitgaven in 2016 is het banksaldo per 31 december 2016 lager dan verwacht. Ultimo 2017 is het banksaldo stevig hersteld. Het toegenomen resultaat is vooral het gevolg van eenmalige voordelen. De begroting 2018 is vooral gebaseerd op een reguliere bedrijfsvoering. De lening van de gemeente Hoogezand-Sappemeer is in 2017 volledig afgelost. De jaarlijkse verplichte aflossing van € 335.000,- is daarmee vervallen. Dit heeft een positieve invloed op de ontwikkeling van het banksaldo in 2018.

De verbouw en aardbevingsbestendige nieuwbouw van de locatie Laan van de Sport 6 kan leiden tot een tijdelijke gedeeltelijke voorfinanciering door het dr. Aletta Jacobs College. Daarnaast wordt er ook voor circa € 300.000,- door de school zelf geïnvesteerd.

Verwacht wordt dat in het jaar 2018, afhankelijk van het tijdstip, mogelijk tijdelijk en zo beperkt mogelijk gebruik zal worden gemaakt van de kredietfaciliteit.

Voor schoolreizen, excursies enz. wordt gebruikt gemaakt van een rekening bij de ABN-AMRO. Tevens wordt deze rekening gebruikt voor opname van contant geld. Het kasgeld wordt zo laag mogelijk gehouden.

8. Begroting 2018

	Jaarrekening	Begroting
(bedragen x € 1.000,-)	2017	2018

Baten		
Rijksbijdragen	13.003	12.535
Overige Overheid	1.587	1.468
Overige Baten	243	207
Totalen Baten	14.833	14.210

Lasten		
Personeel lasten	10.773	10.362
Afschrijvingslasten	944	936
Huisvestingslasten	722	759
Overige Lasten	1.366	1.522
Totale Lasten	13.805	13.579

Financiële baten en lasten	-354	-332
-----------------------------------	-------------	-------------

Saldo Resultaat	674	299
------------------------	------------	------------

De intern gebruikte begrotingssystematiek legt steeds nadrukkelijker de budgetverantwoordelijkheid neer daar waar het geld uitgegeven wordt. De begroting is ingedeeld in vijf begrotingseenheden: directie algemeen, directie havo/vwo, directie vmbo/pro, bedrijfsvoering en huisvesting/facilitair.

Elke begrotingseenheid heeft aangegeven met welke ambitie hij/zij 2018 wil ingaan en heeft dit vertaald in geld. Dit heeft uiteindelijk geleid tot de begroting 2018.

Heldere procedures, heldere rapportages en het voortdurend monitoren van de realisatie ten opzichte van de begroting zal leiden tot financiële beheersing en tot een hoger kostenbewustzijn in de organisatie van iedereen.

Ondanks de constante druk op de begroting maar rekening houdende met de prognoses in 2017 en een blijvende aandacht voor kostenbewustzijn en beheersing zijn we door het maken van beleidskeuzes in staat om een begroting te presenteren met een begroot resultaat van € 299.000,-.

8.1 Toelichting op de begroting 2018

Baten:

De rijksbijdragen nemen af door daling van het aantal leerlingen. In de vaststelling van de rijksbijdrage personeel is geen rekening gehouden met de nog toe te kennen loonruimte in 2018.

De rijksbijdrage daalt ook doordat er voor het 3^e jaar de lwoo vergoeding rechtstreeks aan het samenwerkingsverband wordt uitgekeerd.

De overige OCW-vergoedingen zijn in de meeste gevallen afhankelijk van het aantal leerlingen. Een daling van het leerlingenaantal geeft dan ook hier een lagere bijdrage. De vergoeding leerplus-arrangement is extra naar beneden bijgesteld omdat de juiste berekeningsfactoren eerst begin 2018 worden vastgesteld.

De bijdrage van het samenwerkingsverband, opgenomen onder overig overheid loopt iets terug. Dit wordt veroorzaakt doordat het aantal leerlingen met een zorgindicatie in de nieuwe situatie afneemt.

De overige baten zijn ten opzichte van 2017 lager doordat er in het jaar 2017 sprake is van een aantal incidentele baten.

Lasten:

De van het ministerie te ontvangen loonruimte, een toevoeging aan de personele rijksbijdrage, wordt doorgaans geheel of grotendeels gebruikt om loonstijgingen en eventuele andere financiële gevolgen voortvloeiend uit cao-wijzigingen te bekostigen. In de begroting van de begroting is hier nog geen rekening mee gehouden. Voor berekening van loonkosten 2018 is gebruikgemaakt van een rekentool binnen AFAS.

De daling van de totale personele lasten is vooral het gevolg van een lagere formatie en meer medewerkers in eigen dienst i.p.v. als uitzendkracht. De vervangingskosten worden in de begroting genormeerd opgenomen. Het totaal opgenomen bedrag is lager dan de werkelijke vervangingskosten in 2017.

De afschrijvingslasten worden vastgesteld op basis van de materiële vaste activa register. Tevens wordt rekening gehouden met de afschrijvingslasten van de te verwachten investeringen in 2018.

De geraamde huisvestingslasten in 2018 worden vastgesteld conform de in de afgelopen jaren gehanteerde begrotingsnormen inclusief de jaarlijkse prijsverhoging. De rentelasten dalen structureel door de jaarlijkse aflossingen.

CONTINUITEITSPARAGRAAF 2017

A1 Personele bezetting in FTE

2017	2018	2019	2020	2021
JR	BGR	MJR	MJR	MJR

Aantal leerlingen	1.490	1.459	1.411	1.365	1.365
-------------------	-------	-------	-------	-------	-------

Personele bezetting in fte:					
Bestuur/Management	3	3	3	3	3
Personeel primair proces	102	102	97	94	94
Ondersteunend personeel	33	33	33	33	33
TOTAAL	138	138	133	130	130

Toelichting ontwikkeling leerlingenaantal en personeelsbezetting:

In de meerjarenraming 2018/2021 wordt rekening gehouden met een daling van het aantal leerlingen en van het aantal fte's. De afgelopen twee schooljaren werd een hogere krimp van het aantal leerlingen verwacht dan uiteindelijk het geval was. In bovenstaand overzicht wordt per jaar een daling van 30 leerlingen verwacht. Ook wordt een daling van twee fte's per jaar verwacht. Bij de jaarlijkse formatieplanning wordt altijd rekening gehouden met een flexibele schil om terugloop van het aantal fte's op te kunnen vangen.

BALANS

ACTIVA	2017	2018	2019	2020	2021
	JR	BGR	MJR	MJR	MJR

VASTE ACTIVA					
Immateriële Activa					
Materiële Vaste Activa	16.517	16.039	15.532	15.017	14.502
Financiële Vaste Activa					
TOTAAL VASTE ACTIVA	16.517	16.039	15.532	15.017	14.502

VLOTTENDE ACTIVA					
Vorraden					
Vorderingen	1.067	920	920	920	920
Effecten					
Liquide Middelen	892	1.006	1.097	1.251	1.412
TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA	1.959	1.926	2.017	2.171	2.332

TOTAAL ACTIVA	18.476	17.965	17.549	17.188	16.834
----------------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------

PASSIVA	2017	2018	2019	2020	2021
-	JR	BGR	MJR	MJR	MJR

EIGEN VERMOGEN					
Algemene Reserve	2.600	2.527	2.693	2.914	3.129
Bestemmingsreserves					
Overige Reserves/Fondsen					
TOTAAL EIGEN VERMOGEN	2.600	2.527	2.693	2.914	3.129

VOORZIENINGEN	398	310	360	410	460
----------------------	------------	------------	------------	------------	------------

LANGLOPENDE SCHULDEN	13.388	12.758	12.126	11.494	10.875
-----------------------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------

KORTLOPENDE SCHULDEN	2.090	2.370	2.370	2.370	2.370
-----------------------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------

TOTAAL PASSIVA	18.476	17.965	17.549	17.188	16.834
-----------------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------

Toelichting:

De bedragen opgenomen in kolom 2017 betreft de jaarrekening 2017. De bedragen opgenomen in de kolommen 2018 tot en met 2021 komen uit de meerjarenraming. De meerjarenramingen gaan uit van verwachtingen op het moment van samenstellen. Het resultaat in 2017 is aan te merken als incidenteel. De komende jaren wordt in de jaarlijkse begroting, net als in voorgaande jaren, uitgegaan van een taakstellend resultaat.

STAAT VAN BATEN EN LASTEN

BATEN	2017	2018	2019	2020	2021
	JR	BGR	MJR	MJR	MJR

Rijksbijdragen	13.003	12.535	12.039	11.651	11.651
Overig Overheidsbijdragen	1.587	1.467	1.515	1.499	1.499
Overige Baten	243	207	157	157	157
TOTAAL BATEN	14.833	14.209	13.711	13.307	13.307

BATEN	2017	2018	2019	2020	2021
	JR	BGR	MJR	MJR	MJR

Personeelslasten	10.773	10.362	10.080	9.638	9.657
Afschrijvingen	944	936	862	869	870
Huisvestingslasten	722	760	762	762	762
Overige materiele lasten	1.365	1.520	1.511	1.501	1.501
TOTAAL LASTEN	13.804	13.578	13.215	12.770	12.790

SALDO BATEN EN LASTEN	1.029	631	496	537	517
------------------------------	--------------	------------	------------	------------	------------

SALDO FINANCIËLE BATEN EN LASTEN	-355	-332	-330	-316	-303
---	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------

RESULTAAT UIT GEWONE BEDRIJFSVOERING	674	299	166	221	214
---	------------	------------	------------	------------	------------

SALDO BUITENGEWONE LASTEN EN BATEN	0	0	0	0	0
---	----------	----------	----------	----------	----------

SALDO EXPLOITATIE	674	299	166	221	214
--------------------------	------------	------------	------------	------------	------------

Toelichting:

De bedragen opgenomen in kolom 2017 betreft de jaarrekening 2017. De bedragen opgenomen in de kolommen 2018 tot en met 2021 komen uit de meerjarenraming. De meerjarenramingen gaan uit van verwachtingen op het moment van samenstellen. Het resultaat in 2017 is aan te merken als incidenteel. De komende jaren wordt in de jaarlijkse begroting, net als in voorgaande jaren, uitgegaan van een taakstellend resultaat.

40
HZG
ACCOUNTANTS & ADVISEURS

Hofstede Zeeman Groep B.V.

Controleverklaring d.d. 24 MEI 2018

B1 Rapportage aanwezigheid en werking van interne risicobeheersingssysteem- en controlesysteem.

In deze rapportage geeft het bestuur aan op welke wijze het interne risicobeheersingssysteem is ingericht en hoe dit in de praktijk functioneert. Daarbij wordt aangegeven welke resultaten zijn bereikt en welke aanpassingen eventueel worden doorgevoerd in de komende jaren. Zie voor nadere toelichting hoofdstuk VIII.

B2 Beschrijving van de belangrijkste risico's en onzekerheden

In deze rapportage geeft het bestuur aan voor welke risico's en onzekerheden zij zich in de komende jaren ziet geplaatst en op welke wijze zij passende maatregelen treft om aan deze risico's en onzekerheid het hoofd te bieden. Waar nodig en relevant wordt dit aangevuld met een cijfermatige toelichting.

Zie voor nadere toelichting hoofdstuk VII.

B3 Rapportage toezichthoudend orgaan

De raad van toezicht geeft in deze rapportage, onderdeel van het jaarverslag, geeft het toezichthoudend orgaan aan op welke wijze zij het bestuur ondersteunt en/of adviseert over de beleidsvraagstukken en de financiële problematiek.

Zie voor het verslag van de raad van toezicht het bestuursverslag.

XI. JAARREKENING 2017

1. Balans per 31 december 2017
(na resultaatbestemming)

	2017 €	2016 €
<u>Vaste activa</u>		
Materiële vaste activa	16.517.401	17.295.742 *1)
Financiële vaste activa		
	<u>16.517.401</u>	<u>17.295.742</u>
<u>Viottende activa</u>		
Vorderingen	1.066.905	1.100.060
Liquide middelen	874.072	223.675
	<u>1.940.977</u>	<u>1.323.735</u>
Totaal Activa	<u>18.458.378</u>	<u>18.619.477</u>
 <u>Eigen vermogen</u>	 2.583.284	 1.908.858
<u>Voorzieningen</u>	397.978	304.365
<u>Langlopende schulden</u>	13.388.751	14.020.834
<u>Kortlopende schulden</u>	2.088.364	2.385.420 *1)
Totaal Passiva	<u>18.458.378</u>	<u>18.619.477</u>

*1) Op beide bedragen heeft een balanscorrectie plaatsgevonden. (€ 9.701)

HZG

ACCOUNTANTS & ADVISEURS

Hofsteenge Zeeman Groep B.V.

Controleverklaring d.d. 24 MEI 2018.....

bedragen in EUR

2. Staat van baten en lasten over 2017

	2017 €	Begroting 2017 €	2016 €
Baten			
Rijksbijdragen OCenW	13.003.135	12.778.200	12.863.031
Overige Overheidsbijdragen	1.587.220	1.637.300	1.319.471
Overige baten	243.081	174.000	187.838
Totaal baten	<u>14.833.437</u>	<u>14.589.500</u>	<u>14.370.340</u>
Lasten			
Personeelslasten	10.772.854	10.782.700	10.673.567
Afschrijvingen	944.285	962.000	939.970
Huisvestingslasten	721.817	742.500	640.319
Overige lasten	1.365.612	1.494.300	1.481.312
Totaal lasten	<u>13.804.568</u>	<u>13.981.500</u>	<u>13.735.168</u>
Saldo baten en lasten	<u>1.028.869</u>	<u>608.000</u>	<u>635.172</u>
 Financiële baten en lasten	 -354.443	 -355.800	 -382.494
Resultaat	<u>674.426</u>	<u>252.200</u>	<u>252.678</u>

HZG

ACCOUNTANTS & ADVISEURS

Hofsteenge Zeeman Groep B.V.

Controleverklaring d.d. 24⁴³ MEI 2018

Toelichting op de balans en de staat van baten en lasten

1. Algemene toelichting

1.1 Activiteiten

De activiteiten van de instelling bestaan voornamelijk uit het verzorgen van voortgezet onderwijs in de gemeente Hoogezand-Sappemeer en haar directe omgeving.

De school is een brede scholengemeenschap voor Gymnasium, Atheneum, HAVO, VMBO en Praktijkonderwijs.

1.2 Stelselwijzigingen

In 2017 hebben zich geen stelselwijzigingen voorgedaan.

1.3 Consolidatie

In het jaar 2017 is er geen sprake van consolidatie.

1.4 Verbonden partijen.

In het verslagjaar is er sprake van één verbonden partij te weten het SWV – GO 20.02.

1.5 Toelichting op het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen. Kasstromen in vreemde valuta komen niet voor.

1.6 Schattingen

Om de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening te kunnen toepassen, is het nodig dat de leiding van de instelling over verschillende zaken zich een oordeel vormt, en dat de leiding schattingen maakt die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het in art. 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de betreffende jaarrekeningposten.

2. Grondslagen voor waardering van activa en passiva

2.1 Algemeen

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW en de stellige uitspraken van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving, die uitgegeven zijn door de Raad voor de Jaarverslaggeving. Deze bepalingen zijn van toepassing op grond van de Regeling Jaarverslaggeving Onderwijs.

HZG

ACCOUNTANTS & ADVISEURS

Hofsteenge Zeeman Groep B.V.

Controleverklaring d.d. 24 MEI 2018

Activa en verplichtingen worden in het algemeen gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs of de actuele waarde. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld, vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs. In de balans, de staat van baten en lasten en het kasstroomoverzicht zijn referenties opgenomen. Met deze referenties wordt verwezen naar de toelichting.

2.2 Vergelijking met voorgaand jaar

De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van het voorgaande jaar, met uitzondering van de eventueel toegepaste stelselwijzigingen zoals opgenomen in paragraaf 1.2.

2.3 Materiële vaste activa

Bedrijfsgebouwen en -terreinen worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs plus bijkomende kosten of vervaardigingsprijs onder aftrek van lineaire afschrijvingen gedurende de geschatte toekomstige gebruiksduur. Op terreinen wordt niet afgeschreven. Er wordt rekening gehouden met de bijzondere waardeverminderingen die op de balansdatum worden verwacht. Voor een uiteenzetting ten einde vast te kunnen stellen of voor een materieel vast actief sprake is van een bijzondere waardevermindering wordt verwezen naar paragraaf 2.4.

Overige vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs inclusief direct toerekenbare kosten, onder aftrek van lineaire afschrijvingen gedurende de verwachte toekomstige gebruiksduur en bijzondere waardeverminderingen. De vervaardigingsprijs bestaat uit de aanschaffingskosten van grond- en hulpstoffen en kosten die rechtstreeks toerekenbaar zijn aan de vervaardiging inclusief installatiekosten.

Subsidies op investeringen worden in mindering gebracht op de verkrijgings- of vervaardigingsprijs van de activa waarop de subsidies betrekking hebben.

De kosten van groot onderhoud worden verwerkt als onderdeel van de boekwaarde van het betreffende materieel vast actief en afzonderlijk afgeschreven. Deze componentenmethode wordt toegepast vanaf het moment dat groot onderhoud wordt gepleegd.

2.4 Bijzondere waardevermeerderingen van vaste activa

Door de instelling wordt op iedere balansdatum beoordeeld of er aanwijzingen zijn dat een vast actief aan een bijzondere waardevermeerdering onderhevig kan zijn. Indien dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief vastgesteld.

Op balansdatum 31 december 2017 is er geen sprake van bijzondere waardevermeerdering

2.5 Vorderingen

Onder vorderingen is opgenomen een vordering op het ministerie van OCW op basis van de Regeling "Onvoorziene gevallen bij invoering vereenvoudiging bekostiging voortgezet onderwijs". Per ultimo van het jaar wordt deze vordering vastgesteld op 7,5% van de personele bekostiging in het betreffende jaar. Hoewel RJ660.204 een nihilwaardering van de vordering op

OCW voorschrijft, waardeert het AJC deze vordering, omdat de vordering op 1 januari 2010 reeds was opgenomen op basis van RJ 290.1007, op de nominale waarde. Met ingang van 2017 wordt de vordering niet meer aangepast.

Overige Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie. Voorzieningen wegens oninbaarheid worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering.

2.6. Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en direct opeisbare deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

2.7 Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit algemene reserves en bestemmingsreserves en/of fondsen. Hierin is tevens een segmentatie opgenomen naar publieke en private middelen.

2.8 Voorzieningen

Algemeen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten.

De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen af te wikkelen, tenzij anders vermeld.

Pensioenvoorziening

De instelling neemt deel aan een pensioenregeling.

De pensioenregeling is ondergebracht bij het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds (ABP). Voor het pensioengevende salarisgrondslag wordt een (middelloonregeling toegepast)

Op de Nederlandse pensioenregelingen zijn de bepalingen van de Nederlandse Pensioenwet van toepassing en worden op verplichte, contractuele of vrijwillige basis premies aan pensioenfondsen en verzekeringsmaatschappijen betaald door de instelling. De premies worden verantwoord als personeelskosten zodra deze verschuldigd zijn. Vooruitbetaalde premies worden opgenomen als overlopende activa indien dit tot een terugstorting leidt of tot een vermindering van toekomstige betalingen. Nog niet betaalde premies worden als verplichting op de balans opgenomen.

HZG

ACCOUNTANTS & ADVISEURS

Hofsteege Zeeman Groep B.V.

Controleverklaring d.d. 24 MEI 2018

Voor bestaande verplichtingen (anders dan de te betalen premies) jegens de pensioenuitvoerder en/of werknemers wordt een voorziening opgenomen. Dit betreft een voorziening voor:

- de verplichting van de instelling tot het verrichten van extra betalingen of herstellpremies als gevolg van een lage dekkingsgraad van het pensioenfonds;
- extra pensioenaanspraken die voortvloeien uit door de instelling toegezegde toekomstige salarisverhogingen (bijvoorbeeld voortkomend uit CAO-afspraken) bij een eindloonregeling;
- onvoorwaardelijke nog niet gefinancierde indexaties;
- nadelen van individuele waardeoverdrachten die ten laste komen van de instelling.

Daarnaast neemt de instelling een vordering op voor:

- toegezegde restituties als gevolg van een hoge dekkingsgraad van het pensioenfonds;
- overrente of winstdeling die overeenkomstig de bepalingen in een verzekeringscontract beschikbaar komen voor de instelling;
- voordelen van individuele waardeoverdrachten die ten gunste komen van de instelling.

Deze pensioenvoorzieningen worden op basis van de beste schatting gewaardeerd. Hierbij is de verplichting gewaardeerd tegen de contante waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichting af te wikkelen. Als disconteringsvoet voor de contantmaking is de marktrente van hoogwaardige ondernemingsobligaties genomen. Indien de periode waarover de uitgaven contant gemaakt worden niet lager is dan een jaar, is de verplichting niet tegen contante waarde opgenomen. Toevoegingen aan en vrijval van pensioenvoorzieningen worden ten laste respectievelijk ten gunste van de staat van baten en lasten gebracht.

De stichting heeft de toegezegde pensioenregeling bij het ABP in de jaarrekening verwerkt volgens de verplichtingenbenadering.

Voorziening jubilea

De voorziening jubilea wordt opgenomen tegen de contante waarde van de verwachte uitkeringen gedurende het dienstverband. Bij de berekening van de voorziening wordt onder meer rekening gehouden met verwachte salarisstijgingen en de blijfkans. De stichting maakt gebruik van het VOS/ABB berekeningsmodel. De gehanteerde disconteringsrente is 2,5%

Voorziening spaarverlof

De Voorziening Spaarverlof wordt gevormd ter egalisatie van kosten van toekomstige verplichtingen uit hoofde van het op te nemen spaarverlof. De voorziening is mede gevormd aan de hand van de daarvoor in de CAO-VO vastgestelde tarieven per gespaard uur.

HZG
4
ACCOUNTANTS & ADVISEURS

Hofsteenge Zeeman Groep B.V.

Controleverklaring d.d. 24 MEI 2018

Voorziening Persoonlijk Budget

De Voorziening Persoonlijk Budget wordt opgenomen tegen de berekende loonkosten per uur per medewerker. Het in enig jaar gespaarde aantal uren moet uiterlijk opgenomen zijn in het vierde jaar. Daarnaast kan het worden ingezet voor kinderopvang.

2.9 Kortlopende schulden

De kortlopende schulden betreffen schulden met een looptijd van korter dan één jaar. Deze worden, voorzover niet anders vermeld, gewaardeerd tegen nominale waarde.

3. Grondslagen voor bepaling van het resultaat

3.1 Algemeen

De baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn verwezenlijkt. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen, indien zij voor het vaststellen van de jaarrekening bekend zijn geworden.

3.2 Rijksbijdragen

Rijksbijdragen worden als baten verantwoord in de staat van baten en lasten in het jaar waarop de toekenning betrekking heeft.

3.3 Overige overheidsbijdragen en –subsidies

Exploitatiesubsidies worden als baten verantwoord in de staat van baten en lasten in het jaar waarin de gesubsidieerde kosten zijn gemaakt of opbrengsten zijn gederfd, of wanneer een gesubsidieerd exploitatietekort zich heeft voorgedaan. De baten worden verantwoord als het waarschijnlijk is dat deze worden ontvangen en de instelling de condities voor ontvangst kan aantonen.

Subsidies met betrekking tot investeringen in materiële vaste activa worden in mindering gebracht op het desbetreffende actief en als onderdeel van de afschrijvingen verwerkt in de staat van baten en lasten.

3.4 Overige baten

Overige bedrijfsopbrengsten bestaan uit baten uit verhuur, ouderbijdragen en overige baten.

3.5 Afschrijvingen op immateriële en materiële vaste activa

Materiële vaste activa worden vanaf het moment van ingebruikneming afgeschreven over de verwachte toekomstige gebruiksduur van het actief. Over terreinen wordt niet afgeschreven.

HZG

ACCOUNTANTS & ADVISEURS

Hofstede Zeeman Groep B.V.

Controleverklaring d.d. 24 MEI 2018

Indien een schattingswijziging plaatsvindt van de toekomstige gebruiksduur, dan worden de toekomstige afschrijvingen aangepast.

3.6 Personeelsbeloningen

Periodiek betaalbare beloningen

Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de staat van baten en lasten voor zover ze verschuldigd zijn aan werknemers.

Pensioenen

Het dr. Aletta Jacobs College heeft de toegezegde pensioenregeling bij het bedrijfstakpensioenfonds verwerkt als zou sprake zijn van een toegezegde-bijdrageregeling. Voor toegezegde-bijdrageregeling betaalt de instelling op verplichte, contractuele of vrijwillige basis premies aan pensioenfonds en verzekeringsmaatschappijen. Behalve de betaling van premies heeft de instelling geen verdere verplichtingen uit hoofde van deze pensioenregelingen. De premies worden verantwoord als personeelskosten als deze verschuldigd zijn. Vooruitbetaalde premies worden opgenomen als overlopende activa indien dit tot een terugstorting leidt of tot een vermindering van toekomstige betalingen.

3.7 Financiële baten en lasten

Rentebaten en rentelasten

Rentebaten en rentelasten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de betreffende activa en passiva.

HZG

ACCOUNTANTS & ADVISEURS

Hofsteenge Zeeman Groep B.V.

Controleverklaring d.d. 24 MEI 2018

3. Kasstroomoverzicht over 2017**(Kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode)**

		2017 €	2016 €
<u>Kasstroom uit operationele activiteiten</u>			
Resultaat	ref. (2)	1.028.869	635.173
<u>Aanpassingen voor:</u>			
-Afschrijvingen	(4)	944.285	974.352
-Mutaties voorzieningen	(9)	93.613	81.754
		2.066.767	1.691.279
<u>Veranderingen in vlottende middelen</u>			
- Vorderingen	(5)	33.157	-129.199
- Schulden	(11)	-297.056	-230.680
		-263.899	-359.879
<u>Kasstroom uit bedrijfsoperaties</u>		1.802.867	1.331.400
Ontvangen interest	(21)		
Betaalde interest	(21)	-354.443	-382.494
		-354.443	-382.494
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten		1.448.425	948.906
<u>Kasstroom uit investeringsactiviteiten</u>			
Investerings in materiële vaste activa	(4)	-165.944	-549.644
Desinvesteringen in materiële vaste activa			34.382
Desinvesteringen afschrijving vaste activa			-34.382
Investerings in financiële vaste activa			0
Totaal kasstroom uit investeringsactiviteiten		-165.944	-549.644
<u>Kasstroom uit financieringsactiviteiten</u>			
Nieuw opgenomen leningen	(10)		0
Aflossing langlopende leningen	(10)	-632.083	-864.846
		-632.083	-864.846
<u>Mutatie liquide middelen</u>		650.397	-465.584
Het verloop van de geldmiddelen is als volgt:			
		2017 €	2016 €
Stand per 1 januari		223.675	689.259
Mutatie boekjaar		650.397	-465.584
Stand per 31 december	(6)	874.072	223.675

Onder "ref" is opgenomen de verwijzing naar de betreffende paragraaf in de toelichting balans en staat van baten en lasten.

HZG

ACCOUNTANTS & ADVISEURS

Hofsteenge Zeeman Groep B.V.

Controleverklaring d.d. 24 MEI 2018

4. Materiële vaste activa

De mutaties in de materiële vaste activa worden als volgt weergegeven:

Gebouwen en terreinen	Inventaris en apparatuur	Totaal
€	€	€

Stand per 1 januari 2017

Aanschafwaarde	18.754.456	5.886.428	24.640.884
Afschrijvingen	-3.266.887	-4.078.255	-7.345.142
Boekwaarde 1 januari 2017	15.487.569	1.808.173	17.295.742

Mutaties 2017

Investerings	38.379	127.564	165.943
Desinvesteringen	0	0	0
Afschrijvingen	-590.646	-353.638	-944.284
Desinvesteringen (afschrijvingen)	0	0	0
Totaal mutaties 2017	-552.267	-226.074	-778.341

Stand per 31 december 2017

Aanschafwaarde	18.792.835	6.013.992	24.806.827
Cumulatieve afschrijvingen	-3.857.533	-4.431.893	-8.289.426
Boekwaarde 31 december 2017	14.935.302	1.582.099	16.517.401

toelichting algemeen:

De vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs-of vervangingsprijs. Voor de opname onder investeringen wordt doorgaans een ondergrens gehanteerd van € 500,-.

In 2012 is het pand Laan van de Sport 4 volledig in eigendom verkregen. De totale overnamekosten bedragen € 16.133.277,-. De financiering is ondergebracht bij het ministerie van financiën (Schatkistbankieren). De afschrijvingsperiode is 30,75 jaar. In het onder "Pand Laan van de Sport 4" opgenomen investeringsbedrag is een bedrag van € 3.000.000,- opgenomen voor grond en terreinen. Hierop wordt niet afgeschreven.

De investeringen in Inventaris en apparatuur betreft: ICT hardware en media en kan als volgt worden gesplitst:

ICT en Media	€	35.015
Overige inventaris en apparatuur	€	92.549
	€	127.564

toelichting regelgeving:

Op terreinen wordt niet afgeschreven.

Op balansdatum zijn geen bijzondere waardeverminderingen van vaste activa vastgesteld. De leerlingenprognoses in de komende jaren en de continuïteit in de bedrijfsvoering, alsmede de te verwachten integratie met CSG Rehoboth, geven geen aanleiding tot een beperkte inzet van het schoolgebouw en derhalve een waardedaling van het gebouw naast de jaarlijks daling van de boekwaarde als gevolg van afschrijvingen.

Over de financiële gevolgen van het aardbevingsbestendig maken van de gebouwen is nog geen duidelijkheid. Hier is dan ook nog geen rekening mee gehouden.

HZG

ACCOUNTANTS & ADVISEURS

Hofsteenge Zeeman Groep B.V.

Controleverklaring d.d. 24 MEI 2018

bedragen in EUR

5. Vorderingen

	2017 €	2016 €
Debiteuren	8.100	27.117
OCenW/EZ	769.039	769.039
Leerlingen	18.743	19.082
Overige overheden	0	9.500
Overige vorderingen	75.443	183.547
	<u>871.325</u>	<u>1.008.285</u>
<u>Overlopende activa</u>		
Vooruitbetaalde kosten	98.291	73.553
Overige	97.289	18.221
	<u>195.580</u>	<u>91.774</u>
Totaal vorderingen	<u><u>1.066.905</u></u>	<u><u>1.100.059</u></u>

toelichting algemeen:

Onder OCenW/EZ is op basis van de Regeling "Onvoorziene gevallen bij invoering vereenvoudiging bekostiging voortgezet onderwijs", een vordering op het ministerie van OCenW opgenomen.

Deze vordering is per ultimo 2017 als volgt vastgesteld: 7,5% van de personele bekostiging 2017.

De waardering leidt tot een lichte toename. Het beleid vanaf 2016 is er op gericht de vordering niet verder te laten toenemen.

Onder overige vorderingen zijn o.a. per ultimo 2017 de volgende posten opgenomen:

Dienstverlening Noorderpoortcollege	€ 10.000
BTW ProRata project	€ 43.490
Zilveren Kruis inzake ziektekosten	€ 8.490
Onderwijs Coöperatie	€ 12.700
Doorberekening Renn4	€ 760
	<u>€ 75.440 *</u>

Onder vooruitbetaalde kosten zijn opgenomen de in 2017 geboekte facturen met betrekking tot het boekjaar 2018.

Onder overige overlopende activa, zijn naast een aantal kleine bedragen, de volgende posten opgenomen:

Nog te verrekenen met de gemeente inzake restant voormalige BNG rekening:	€ 1.669
Vorbereidingskosten locatie Laan van de Sport 6	€ 52.765
Tussenrekening schoolactiviteiten (doorlopende schooljaarrekening)	€ 42.081
	<u>€ 96.515 *</u>

De voorbereidende kosten locatie Laan van de Sport 6 betreft consultancy en voorbereidingsonderzoeken.

De bovengenoemde vorderingen, met uitzondering van de onder OCenW opgenomen vordering, hebben een looptijd korter dan een jaar.

De reële waarde van de vorderingen benadert de boekwaarde ervan, gegeven het kortlopende karakter ervan.

*Kleine posten zijn hierin niet meegenomen.

HZG

ACCOUNTANTS & ADVISEURS

Hofsteenge Zeeman Groep B.V.

 Controleverklaring d.d. 24⁵² MEI 2018

6. Liquide middelen

De post kasmiddelen in het kasstroomoverzicht is als volgt samengesteld:

	2017 €	2016 €
Kasmiddelen	5.154	6.584
Banktegoeden	868.917	217.091
Totaal liquide middelen	874.071	223.675

toelichting algemeen:

De liquide middelen staan alle ter vrije beschikking per 31 december 2017.

7. Toelichting bij het kasstroomoverzicht

Het verloop van het kasstroomoverzicht wordt met name beïnvloedt door de stijging van het resultaat.

In 2017 was er een sterke toename van de kasstroom uit bedrijfsoperaties: Dit werd vooral veroorzaakt door de stijging van het saldo tussen baten en lasten exclusief de afschrijvingslasten van circa € 399.000,-.

De uitgaven voor investeringen in 2017 waren € 384.000,- lager dan in 2016. De aflossingen op de langlopende leningen daalden in 2017 met circa € 272.763,-. Dit bedrag betreft vooral de laatste termijn van de lening van de gemeente Hoogezand-Sappemeer. Dit is in 2017 opgenomen onder kortlopende schulden.

8. Eigen vermogen

	Stand 1-1-2017 €	Resultaat 2017 €	Overige mut. 2017 €	Stand 31-12-2017 €
Algemene reserve publiek	1.908.858	674.426	-	2.583.284
Totaal eigen vermogen	1.908.858	674.426	-	2.583.284

toelichting algemeen:

Het resultaat 2017 wordt middels resultaatbestemming toegevoegd aan de algemene reserve.

Het resultaat 2017 is op de balans reeds verwerkt in de Algemene Reserve.

toelichting regelgeving:

De algemene reserve vallende onder de publieke reserves heeft geen bestemmingsbeperking.

HZG
ACCOUNTANTS & ADVISEURS

Hofsteenge Zeeman Groep B.V.53

Controleverklaring d.d. 24 MEI 2018

bedragen in EUR

9. Voorzieningen

De volgende voorzieningen zijn opgenomen:

	Personeelsvoorzieningen			
	Ambtsjubilea	Spaarverlof	LBP	Totaal
	€	€	€	€
Stand per 1 januari 2017	90.535	20.830	193.000	304.365
Dotaties	3.875	670	107.300	111.845
Onttrekkingen	-5.332		-12.900	-18.232
Vrijval	-	-	-	-
Rentemutatie	-	-	-	-
Stand per 31 december 2017	89.078	21.500	287.400	397.978
Kortlopende deel < 1 jaar	8.100	-	37.000	45.100
Langlopende deel > 1 jaar	80.978	21.500	250.400	352.878
	89.078	21.500	287.400	397.978

toelichting algemeen:

Voorziening ambtsjubilea:

De voorziening Ambtsjubilea is berekend volgens de VOS/ABB berekeningsmodel waarbij o.a. rekening wordt gehouden met de blijfkans, sterftekans en een disconteringsrentepercentage van 2,5%.

Van het totaal van de voorziening is een bedrag van € 80.978,- als langlopend (langer dan een jaar) aan te merken. Het kortlopende deel betreft de in de begroting 2018 geraamde uitgaven voor ambtsjubilea.

Spaarverlof:

De voorziening spaarverlof wordt gevormd ter dekking van toekomstige verplichtingen uit hoofde van het op te nemen spaarverlof.

Het tarief per uur is vastgesteld op 1/138 maal het actuele bruto maandsalaris. De dotatie betreft dan ook de aanpassing per 31 december 2017. In 2017 heeft geen opname plaatsgevonden. Voor 2018 wordt ook geen opname voorzien.

HZG

ACCOUNTANTS & ADVISEURS

Hofsteenge Zeeman Groep B.V.54

Controleverklaring d.d. 24 MEI 2018.....

Levensfase bewust personeelsbeleid (LBP):

Voortkomende uit de CAO VO is met ingang van 2014 een Voorziening gevormd. Iedere fulltime medewerker krijgt 50 uur per jaar ter beschikking. De uren kunnen voor diverse zaken worden aangewend. Het is mogelijk om de uren maximaal 4 jaar te sparen. Bij ingang van de regeling is opgenomen dat het gespaarde gedeelte in enig jaar moet uiterlijk na vier jaar worden opgenomen.

In de CAO 2016/2017 is afgesproken om de spaartermijn van het basisrecht niet meer te limiteren. Na vier jaar wordt het eerste jaar van het gespaarde saldo omgezet in een geldbedrag door de uren te vermenigvuldigen met het dan geldende urentarief. Dit geldbedrag is op een later moment alsnog in te zetten voor verlof door het geldbedrag te delen door het dan geldende uurtarief.

Rechtstreekse uitbetalingen aan het OOP en ten behoeve van Kinderopvang worden direct onder de loonkosten geboekt

HZG

ACCOUNTANTS & ADVISEURS

Hofsteege Zeeman Groep B.V.

Controleverklaring d.d. 24 MEI 2018

10. Langlopende schulden

Schulden aan groeps- maatschappijen	Schulden aan overige deelnemingen	Krediet- instellingen	OCW/EZ	Overige	Totaal
€	€	€	€	€	€

Stand per 1 januari 2017 14.885.677 14.885.677

Aangeane leningen - -

Aflossingen 2017 *) 864.843 864.843

Stand per 31 december 2017 14.020.834 14.020.834

Stand per 31-12-2017	Aflossings- verplichting 2018	Resterende looptijd > 1 jaar	Resterende looptijd > 5 jaar
€	€	€	€
Schatkistbankieren I	13.458.334	538.333	12.920.001
Schatkistbankieren II	562.500	93.750	468.750
Gemeente Hoogezand-Sappemeer	-	-	-
14.020.834	632.083	13.388.751	10.860.420

Overige:

Schatkistbankieren I 13.458.334 538.333 12.920.001 10.766.670

Schatkistbankieren II 562.500 93.750 468.750 93.750

Gemeente Hoogezand-Sappemeer - - - -

Aflossingsverplichtingen binnen 12 maanden na afloop van het boekjaar zoals hierboven toegelicht zijn op de balans opgenomen onder schulden op korte termijn. Alle leningen zijn afgesloten in euro's.

toelichting algemeen:

Schatkistbankieren I

Het betreft een overeenkomst van geldlening tussen het Ministerie van Financiën en de stichting dr. Aletta Jacobs College te Hoogezand, ter financiering van de overname van het pand aan de Laan van de Sport 4 te Hoogezand.

Gegevens:

Soort lening	Lineair
Hoofdsom	€ 16.150.000
Looptijd	02/04/2012 - 15/10/2042
Rentepercentage	2,50%
Rentevast periode	02/04/2012 - 15/10/2042
Rentebetaling	jaarlijks achteraf, voor eerst per 02/04/2013
Aflossingstermijnen	120
Eerste aflossing	15-1-2013

De gemeente Hoogezand-Sappemeer staat garant voor de lening, heeft het recht van eerste koop van het schoolgebouw en het recht van eerste hypotheek.

Van het totaal openstaand bedrag van de lening ad. € 13.458.334,- is op 31 december 2017 een bedrag van € 538.333,- opgenomen onder kortlopende schulden. Dit bedrag betreft de totale aflossing in het jaar 2018.

HZG

ACCOUNTANTS & ADVISEURS

Hofsteenge Zeeman Groep B.V.

56

Controleverklaring d.d. 24 MEI 2018

Schatkistbankieren II

Het betreft een overeenkomst van geldlening tussen het Ministerie van Financiën en de stichting dr. Aletta Jacobs College te Hoogezand, ter financiering van de overname en verbouw van het pand aan de Laan van de Sport 6 te Hoogezand.

Gegevens:

Soort lening	Lineair
Hoofdsom	€ 750.000
Looptijd	30/11/2015-30/11/2023
Rentepercentage	0,27%
Rentevast periode	30/11/2015-30/11/2023
Rentebetaling	jaarlijks achteraf, voor eerst per 30/11/2016
Aflossingstermijnen	8
Eerste aflossing	30-11-2016

De gemeente Hoogezand-Sappemeer staat garant voor de lening, heeft het recht van eerste koop van het schoolgebouw en het recht van eerste hypotheek.

Van het totaal openstaand bedrag van de lening ad. € 662.500,- is op 31 december 2017 een bedrag van € 93.750,- opgenomen onder kortlopende schulden. Dit bedrag betreft de totale aflossing in het jaar 2018.

Gemeente Hoogezand-Sappemeer

De lening betreft v/h de Rekening-Courantverhouding met de gemeente Hoogezand-Sappemeer.

Gegevens:

Soort lening	Lineair
Hoofdsom per 01-01-2014	€ 2.237.760
Looptijd	01/01/2012-31/12/2020
Rentepercentage	4,00%
Rentevast periode	gehele looptijd
Rentebetaling	jaarlijks achteraf
Aflossingstermijnen	jaarlijkse termijn voor 31 december
Aflossingsbedrag per jaar: (minimaal)	€ 335.000

Per 31 december 2017 is bovengenoemde lening volledig afgelost. Dit is 3 jaar eerder dan contractueel vastgelegd.

HZG

ACCOUNTANTS & ADVISEURS

Hofsteehge Zeeman Groep B.V.

Controleverklaring d.d. 24 MEI 2018

11. Kortlopende schulden

	2017 €	2016 €
Crediteuren	69.005	199.511
Loonheffing	388.429	353.526
Premies sociale verzekeringen	61.824	100.200
Belastingen en premies Soc. Verzekeringen	450.253	453.726
Pensioenpremies	125.289	108.427
Te betalen loon	-	6.076
Te betalen inzake levensloop	11.853	31.302
Lening schatkistbankieren	632.083	632.083
Lening gemeente HS	-	232.760
	643.936	902.221
Overige kortlopende schulden	384.871	328.017
<u>Overlopende passiva</u>		
Vakantiegeld/bindingsloelage	336.000	337.000
Saldo overige tussenrekeningen	79.009	56.518
Overlopende passiva	415.009	393.518
Totaal kortlopende schulden	2.088.364	2.385.420

toelichting algemeen:

Onder "Lening Schatkistbankieren" is het kortlopend deel opgenomen zijnde de aflossingen in het jaar 2018:

betreft locatie Laan van de Sport 4:	€	538.333
betreft locatie Laan van de Sport 6:	€	93.750

Onder "Lening gemeente HS" is in verband met de volledige aflossing in 2017 geen kortlopende verplichting meer opgenomen.

Onder "Overige kortlopende schulden" is opgenomen:

Rente Schatkistbankieren	€	253.989
Reservering cao 2017/2018	€	60.000
BTW afdracht	€	23.896
Overige diensten/leveringen	€	46.986
	€	384.871

Onder "vakantiegeld/bindingsloelage" is opgenomen de opgebouwde verplichtingen per 31 december 2017.

HZG

ACCOUNTANTS & ADVISEURS

Hofstraenge Zeeman Groep B.V.

Controleverklaring d.d. 24 MEI 2018

bedragen in EUR

Onder saldo overige tussenrekeningen is opgenomen:

Vergoeding VSV vast	€	11.939
Lerarenbeurs 2017/2018	€	32.777
Diversen	€	34.293
	€	<u>79.009</u>

Vergoeding VSV vast wordt als bate in 2018 meegenomen.

Lerarenbeurs wordt per schooljaar in de jaarrekening meegenomen.

Onder diversen is o.a. meegenomen verplichtingen t.b.v. diverse reizen en de personeelsvereniging.

toelichting regelgeving:

De kortlopende schulden hebben alle een resterende looptijd van korter dan 1 jaar.

HZG

ACCOUNTANTS & ADVISEURS

Hofstede Zeeman Groep B.V.

Controleverklaring d.d. 24 MEI 2018

12. Niet in de Balans opgenomen activa en verplichtingen

Het dr. Aletta Jacobs College heeft de volgende lopende meerjarige contracten > € 100.000,- per jaar:

Leverancier:	onderwerp levering/dienst:	omzet per jaar:	einddatum:
Van Dijk Educatie	Schoolboeken	€ 450.000	1-2-2022
Essent	Levering gas en elektra	€ 100.000	1-1-2020
Asito	Schoonmaak	€ 165.000	21-8-2024

Europese aanbesteding:

In 2017 hebben zich geen nieuwe aanbestedingen voorgedaan die voor Europese aanbesteding in aanmerking komen.

HZG

ACCOUNTANTS & ADVISEURS 60

Hofsteenge Zeeman Groep B.V.

Controleverklaring d.d. 24 MEI 2018

Toelichting op de staat van baten en lasten

Baten

13. Rijksbijdragen

	Realisatie 2017 €	Begroting 2017 €	2016 €
Rijksbijdragen OCenW	11.812.898	11.549.600	11.762.093
	11.812.898	11.549.600	11.762.093
Niet geoormerkte OCenW subsidies	1.134.645	1.196.600	1.066.353
Geoormerkte OCenW subsidies	55.592	32.000	34.585
Overige subsidies OCenW	1.190.237	1.228.600	1.100.938
Totaal rijksbijdragen OCenW	13.003.135	12.778.200	12.863.031
Rijksbijdrage personeel	10.280.325	10.023.800	10.253.853
Rijksbijdrage materieel	1.532.572	1.525.800	1.508.240
Totaal Rijksbijdragen	11.812.898	11.549.600	11.762.093
<u>Niet geoormerkte subsidies</u>			
Leerplusarrangement *)	249.660	247.000	254.520
Nieuwkomers *)	-	5.000	5.281
Schoolboeken en lesmateriaal *)	463.971	454.000	456.024
Prestatiebox *)	401.085	402.000	308.048
	-	-	-
Waardering Vordering OC en W	-	-	34.480
Vroegtijdig schoolverlaten *)	19.916	26.300	8.000
Praktijkleren Groen	-	15.000	-
Wettelijke rente	13	-	-
Totaal niet geoormerkte subsidies	1.134.645	1.149.300	1.066.353
<u>Geoormerkte subsidies</u>			
Lerarenbeurs	55.592	32.000	34.585
Totaal geoormerkte subsidies	55.592	32.000	34.585

toelichting algemeen:

De Rijksbijdrage personeel in 2017 is gestegen door aanpassing van de vergoedingsnorm, de gemiddelde personele last (GPL). De aanpassing betreft vooral de doorberekening van de salarisstijgingen n.a.v. loonafspraken in de cao 2016/2017. In de begroting is een lager bedrag opgenomen ten opzichte van de realisatie 2016. Dit komt door een lager leerlingenaantal in schooljaar 2016/2017.

In de begroting 2017 is geen rekening gehouden met bovengenoemde aanpassing van de vergoeding en aanpassingen van de de loonkosten.

De met *) gemerkte posten betreft overige regelingen. Deze regelingen zijn doorgaans voor meerdere jaren opgenomen in de Rijksbegroting. Op basis van een verdeelsleutel wordt het bedrag per schoolbestuur vastgesteld en toegekend.

Voor de opgenomen herwaardering Vordering OCW zie punt 5. Vorderingen

De ontvangen lerarenbeurzen worden per schooljaar ontvangen en toegerekend aan de baten in het betreffende schooljaar.

HZG
ACCOUNTANTS & ADVISEURS

Hofstee Zeeman Groep B.V.

Controleverklaring d.d. 24 MEI 2018

14. Overige overheidsbijdragen- en subsidies

	Realisatie 2017 €	Begroting 2017 €	Realisatie 2016 €
Gemeentelijke bijdragen en subsidies	1.029.800	1.065.000	1.039.300
Overige overheidsbijdragen	557.420	572.300	280.171
Totaal overige overheidsbijdragen	1.587.220	1.637.300	1.319.471

toelichting algemeen:

Onder gemeentelijke bijdragen is opgenomen de vergoeding in het kader van de huisvestingsverordening. Het betreft de vergoeding inzake decentralisatie huisvesting (€ 1.029.800,-)

Onder overige overheidsbijdragen wordt opgenomen de van het Samenwerkingsverband GO 20.02 ontvangen bijdrage 2017. Hierin is opgenomen de ondersteuningsbijdrage (voorheen de Lwoo vergoeding per leerling.) In 2018 en 2019 wordt dit uitgebreid met de resterende twee leerjaren. De totale bijdrage in 2017 is een bedrag van € 509.236,-.

Ook is hier opgenomen het bedrag van circa € 47.300,- ontvangen van de gemeente Hoogezand-Sappemeer inzake Maatschappelijke Stage.

HZG

ACCOUNTANTS & ADVISEURS

Hofsteenge Zeeman Groep B.V.

62

Controleverklaring d.d. 24 MEI 2018

15. Overige baten

	Realisatie 2017 €	Begroting 2017 €	Realisatie 2016 €
Ouderbijdragen	37.141	50.000	34.400
<u>Overige</u>			
Bijdrage personeel catering	7.052	6.500	6.819
Overige vergoedingen	198.888	117.500	146.619
	205.940	124.000	153.438
Totaal overige baten	243.081	174.000	187.838

toelichting algemeen:**Overzicht ouderbijdragen en bijdragen in de schoolkosten :**

Het dr. Aletta Jacobs College maakt gebruik van een registratie en incassosysteem voor de ouderbijdragen en overige schoolkosten.

De ontvangen bijdragen ouderbijdragen worden gedurende het schooljaar verwerkt. Reeds ontvangen bedragen en reeds betaalde bedragen worden via een tussenrekening verantwoord.

De invoering van een nieuwe registratie en incassosysteem is direct na de zomervakantie gestart. Het programma maakt gebruik van gegevens uit Magister. Gebleken is dat de koppeling tussen Wiscollect en Magister bij Aletta enigszins afwijkt in vergelijking met overige scholen. Een deel van de leerlingen waren niet gekoppeld met het betreffende emailadres.

Gevolg was wel dat voor de betreffende ouders de periode van aanmelding en betaling/incasso werd verlengd tot 1 mei 2018.

Alle inkomsten en uitgaven met betrekking toe de ouderbijdragen en overige schoolkosten worden via een tussenrekening verantwoord.

Overige vergoedingen:

Het totaal aan ontvangen vergoedingen/bijdragen in 2017 is aanzienlijk hoger dan de raming 2017 en de realisatie in 2016.

De jaarlijkse bijdrage van het Noorderpoort college en de bijdrage voor deelname Cambridge Engels zijn structureel. De overige inkomsten (*) zijn afkomstig uit o.a diverse projecten.

Specificatie van de diverse posten:

Noorderpoortcollege inzake exploitatiekosten bijdrage	€	25.212
Vergoeding deelname Cambridge	€	21.750
Vmbo opleidingstraject (*)	€	5.000
Bijdrage NCG projectdeelname 16/17 (*)	€	34.000
Afrekening ESF (pro) (*)	€	7.644
RUG vacatiegelden (*)	€	3.000
RUG Inductie (*)	€	6.000
RUG inz. VZNS (*)	€	16.750
BTW teruggave Prorata 1012-2015 (*)	€	74.870
Diverse kleine posten	€	4.662
	€	<u>198.888</u>

HZG

ACCOUNTANTS & ADVISEURS

Hofsteenge Zeeman Groep B.V.

63

Controleverklaring d.d. 24 MEI 2018

Lasten

16. Personele lasten

	Realisatie 2017 €	Begroting 2017 €	Realisatie 2016 €
Lonen en salarissen	7.779.150	8.030.300	7.778.391
Sociale lasten	987.523	963.300	933.052
Pensioenpremies	1.121.745	1.009.400	977.804
Lonen, sociale lasten en premies	9.888.417	10.003.000	9.689.247
Mutaties Voorzieningen	93.613	115.300	95.414
Personeel niet in loondienst	457.680	223.200	629.706
Diensten derden	98.489	101.500	100.219
Overige	418.930	480.700	399.055
Overige personele lasten	1.068.713	920.700	1.224.394
Af: Uitkeringen/doorberekening	-184.276	-141.000	-240.073
Totaal personele lasten	10.772.854	10.782.700	10.673.568

Toelichting:

Om een betere vergelijking mogelijk te maken tussen realisatie en de begroting is onderstaande tabel opgenomen.

De keuze tussen eigen personeel en personeel niet in loondienst wordt hierdoor beter zichtbaar.

	Realisatie 2017	Begroting 2017	Realisatie 2016
Lonen en salarissen	9.888.417	10.003.000	9.689.247
Personeel niet in loondienst	457.680	223.200	629.706
Uitkeringen/doorberekening	184.276	141.000	240.073
Directe Arbeid gerelateerde kosten	10.161.822	10.085.200	10.078.880

In 2017 is de formatie met circa 6 fte gekrompen. Dit wordt vooral zichtbaar in de realisatie 2017 ten opzichte van de geraamde loonkosten. De hogere realisatie "Lonen en Salarissen" in 2017 ten opzichte van 2016 wordt grotendeels veroorzaakt door aanpassing van de salarissenschalen.

De uitgaven voor personeel niet in loondienst dalen ten opzichte van de uitgaven in 2016. De inzet van personeel niet in loondienst is gedaald door het meer inzetten van medewerkers in eigen dienst.

HZG
ACCOUNTANTS & ADVISEURS

Hofstede Zeeman Groep B.V.

Controleverklaring d.d. 24 MEI 2018

Vervanging:

	Realisatie 2017	Begroting 2017	Realisatie 2016
Vervanging door eigen personeel	200.767		123.700
Vervanging door extern personeel	95.205	223.200	196.880
	<u>295.972</u>	<u>223.200</u>	<u>320.580</u>

In % van de totale loonkosten: 3,0% 2,2% 3,3%

In de begroting 2017 is voor vervangingskosten wegens ziekte etc. een totaal bedrag van € 223.200,- opgenomen. In voorgaande jaren werd voor vervanging meer een beroep gedaan op uitzendkrachten dan op eigen personeel. Om de uitgaven te beperken is in 2017 relatief meer eigen (tijdelijk) personeel ingezet.

De mutatie Voorzieningen:

Voorziening ambtsjubileum	€ -1.457	saldo toevoeging (waardering) en onttrekking (opname)
Voorziening LBP	€ 94.400	saldo toekenning uren en opgenomen uren
Overige	€ 670	a.g.v. aanpassing berekende uurloon.
	<u>€ 93.613</u>	

Voor een nadere toelichting en specificatie zie onder punt 9. Voorzieningen

Onder overige personeelskosten is o.a. opgenomen:

	2017	2016
Uitkeringskosten	€ 133.697	€ 139.293
Personeel algemeen en werving	€ 10.561	€ 15.278
Scholingskosten	€ 183.907	€ 131.365
Verwachte loonkosten cao 2017/2018	€ 60.000	€ -
	<u>€ 388.165</u>	<u>€ 285.936</u>

De uitkeringskosten betreft grotendeels de beschikking van OCW. Jaarlijks wordt ons aandeel in de totaal landelijk te verwachten uitkeringskosten in rekening gebracht (€ 117.469,-). Daarnaast wordt ons achteraf 25% van de werkelijk uitkeringskosten voormalig personeel in rekening gebracht. (€ 16.228,-)

In 2017 is er dus meer gebruikt gemaakt van de uitkeringsmogelijkheid wegens werkloosheid.

Specificatie:

	2017	2016
bijdrage landelijk	€ 117.469	€ 132.338
in rekening gebracht 25% deel	€ 16.228	€ 4.939
	<u>€ 133.697</u>	<u>€ 139.293</u>

De totale scholingskosten nemen toe met circa € 52.000,-. Dit wordt vooral veroorzaakt door het volgen van schoolleiders/schoolmanagement opleidingen, opleiding voor een 1e graadsopleiding of een extra graad. Het volgen van een tweede opleiding is aanzienlijk duurder. Tevens heeft er collectieve scholing op locatie plaatsgevonden.

Er is nog geen nieuwe cao 2017/2018 afgesloten. De ingangsdatum is 1 oktober 2017. Een nog vast te stellen salarisverhoging is nog mogelijk per 1 oktober 2017. In het boekjaar 2017 wordt hiermee rekening gehouden door een bedrag op te nemen van € 60.000,- (2,5 % van de loonsom oktober/december 2017.)

HZG
ACCOUNTANTS & ADVISEURS

Hofsteege Zeeman Groep B.V.

Controleverklaring d.d. 24 MEI 2018

WNT-verantwoording 2017. Dr. Aletta Jacobs College

De RvT-leden hebben met terugwerkende kracht in april/mei 2018 per mail de bezoldigingsklasse t.b.v. vaststelling van het bezoldigingsmaximum van de bestuurder voor het jaar 2017 vastgesteld.

Op basis van de in de regeling gehanteerde criteria geldt voor het dr. Aletta Jacobs College klasse D met de bijbehorende bezoldigingsmaximum over 2017 van € 141.000,-.

Voor de RvT gelden in 2017 de volgende maxima: Voor de voorzitter 15% en voor de leden 10% van het vastgestelde WNT normbedrag Bestuurder, respectievelijk een bedrag van € 21.150,- en € 14.100,- per jaar.

Leidinggevende topfunctionarissen: (bedragen in €)	C.J. de Roo Fokkens
Gegevens 2017:	
Functie(s)	Bestuurder
Duur dienstverband in 2017	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	1,00
Gewezen topfunctionaris	Nee
Echte of fictieve dienstbetrekking	Ja
Individueel WNT-maximum	141.000
Bezoldiging:	
Beloning	103.352
Belastbare onkostenvergoedingen	0
Beloningen op termijn (wg deel pensioen)	16.822
Totaal bezoldiging	120.174
Motivering overschrijding	n.v.t.
Gegevens 2016	
Duur dienstverband in 2016	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	1,00
Bezoldiging:	
Beloning	100.488
Belastbare onkostenvergoedingen	0
Beloningen op termijn (wg deel pensioen)	14.088
Totaal bezoldiging 2016	114.576
Individueel WNT-maximum 2016	140.000
Motivering overschrijding	n.v.t.

Toezichthoudende topfunctionarissen: (bedragen in €)	R.A. Engelsman	C.M. Eeken	C.M. Eeken	L.S. Slinkman
Functie(s)	Voorzitter	Voorzitter	Lid	Lid
Duur dienstverband in 2017	1/1 - 1/8	1/8 - 31/12	1/1 - 31/7	1/1 - 31/12
Bezoldiging	3.920	2.969	2.785	3.562
Totaal bezoldiging	3.920	2.969	2.785	3.562
Toepasselijk WNT-maximum	12.338	8.958	8.225	14.100
Motivering overschrijding	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Duur dienstverband in 2016	1/1 - 31/12	-	1/11-31/12	1/1 - 31/12
Bezoldiging	6.181	-	3.326	3.562

Toezichthoudende topfunctionarissen: (bedragen in €)	O.G Hartman - Togtema	L.M v.d. Ark	L. Smits	H.H. van Voorn
Functie(s)	Lid	Lid	Lid	Lid
Duur dienstverband in 2017	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	21/9 - 31/12	1/1 - 31/12
Bezoldiging	3.876	4.269	2.933	3.955
Totaal bezoldiging	3.876	4.269	2.933	3.955
Toepasselijk WNT-maximum	14.100	14.100	14.100	14.100
Motivering overschrijding	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Duur dienstverband in 2016	1/1-31/12	1/1-31/12	n.v.t.	n.v.t.
Bezoldiging	2.165	3.562	1.528	2.077

17. Afschrijvingen

	Realisatie 2017 €	Begroting 2017 €	Realisatie 2016 €
Immateriële vaste activa	-	-	-
Materiële vaste activa	944.285	962.000	939.970
Bijzondere waardeverminderingen	-	-	-
Totaal afschrijvingen	944.285	962.000	939.970

toelichting:

De totale afschrijvingslasten in 2017 bedragen € 944.285,-. De investeringen in 2017 vallen veel lager uit dan geraamd. Hierdoor is de stijging van de afschrijvingslasten lager dan geraamd.

Er zijn geen bijzondere waardeverminderingen.

HZG

ACCOUNTANTS & ADVISEURS

Hofsteenge Zeeman Groep B.V.

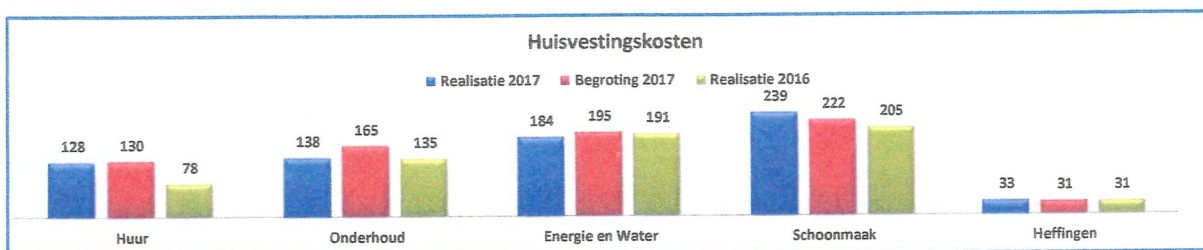
 67
 24 MEI 2018
 Controleverklaring d.d.

18. Huisvestingslasten

	Realisatie 2017 €	Begroting 2017 €	Realisatie 2016 €
Huur	127.767	129.500	77.464
Onderhoud	138.488	165.000	135.414
Energie en water	184.087	195.000	191.211
Schoonmaakkosten	238.567	222.000	205.317
Heffingen	32.907	31.000	30.913
Totaal huisvestingslasten	721.817	742.500	640.319

toelichting:

Grafische weergave van de kostenontwikkeling van de huisvestingslasten (x € 1.000)

toelichting algemeen:Huur

De huur betreft de sportzalen. Het betreft een vaste vergoeding per jaar. In 2016 is nog niet een volledig jaar gebruik gemaakt van de nieuwe sportzalen.

Onderhoud:

Het Meerjaren Onderhoudsplan fungeert als basis voor de raming van de onderhoudskosten. Diverse contracten zijn afgesloten voor periodiek onderhoud. Verder is er altijd sprake van incidenteel onderhoud. De werkelijke uitgaven in 2017 wijken gering af van de uitgaven in 2016.

Energie:

De uitgaven voor Energie vallen in 2017 circa € 7.000,-, lager uit dan in 2016. De uitgaven voor energie is nogal weersafhankelijk. De raming voor 2017 wijkt niet fors af t.o.v. de realisatie.

Schoonmaakkosten:

De stijging wordt veroorzaakt door prijsstijgingen en extra periodieke werkzaamheden, hoger dan geraamd.

HZG
ACCOUNTANTS & ADVISEURS

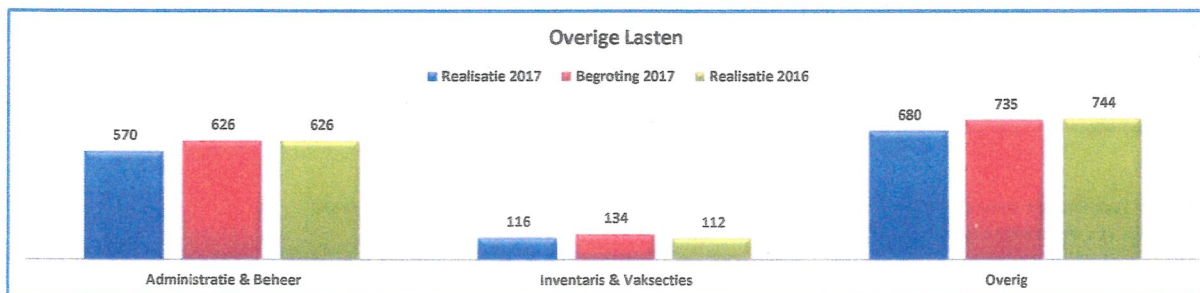
Hofstee Zeeman Groep B.V.

Controleverklaring d.d. ...2.4. MEI 2018... 68

19. Overige lasten

	Realisatie 2017 €	Begroting 2017 €	Realisatie 2016 €
<u>Administratie- en beheerlasten</u>			
Administratie en beheer	236.659	287.900	280.826
Verzekeringen	8.632	8.500	7.192
Drukwerk, kopiëren en papier	89.114	103.500	87.100
Abonnementen	3.635	4.000	5.100
Contributies/lidmaatschappen	17.655	15.000	17.658
Accountantskosten	17.000	17.000	16.508
Kosten ICT	67.622	75.000	81.953
PR en Representatie	56.361	50.200	60.474
Kantine- koffie en thee voorz.	73.006	65.000	68.798
	569.684	626.100	625.609
<u>Onderhoud inventaris en vaksecties</u>			
Klein onderhoud en aanschaf	8.918	15.000	9.184
Leermiddelen vaksecties	107.198	118.700	102.813
	116.116	133.700	111.997
<u>Overige schoolkosten</u>			
Schoolboeken/leermiddelen	499.169	475.000	503.575
Kosten ten behoeve onderwijs	180.643	259.500	240.131
	679.812	734.500	743.706
	<u>1.365.612</u>	<u>1.494.300</u>	<u>1.481.312</u>

Grafische weergave van de kostenontwikkeling van de overige lasten (x € 1.000)

Administratie- en beheerlasten:

Onder administratie en beheer vallen een groot aantal posten. De realisatie kent vele geringe plussen en minnen ten opzichte van de begroting en de raming. De belangrijkste posten worden toegelicht.

HZGACCOUNTANTS & ADVISEURS
Hofsteege Zeeman Groep B.V.

24 MEI 2018

Controleverklaring d.d.

	begroot	werkelijk	afwijking
Strategisch budget	€ 50.000	€ -	€ 50.000
Licenties algemeen	€ 127.000	€ 145.000	€ -18.000
Catering	€ 65.000	€ 73.000	€ -8.000
Representatie	€ 16.300	€ 27.922	€ -11.622

Onder de post Strategisch Beleid is in de begroting een bedrag opgenomen van € 50.000,-. Dit dient eventueel als dekking voor incidentele, niet geraamde uitgaven. Ook kan nieuw beleid uit dit bedrag worden bekostigd. Hier is echter geen gebruik van gemaakt. Dit veroorzaakt grotendeels de lagere realisatie ten opzichte van de begroting.

Onder Licenties algemeen is een bedrag van € 15.000,- opgenomen inzake af te dragen BTW als gevolg van toepassing van de verleggingsregeling op een factuur uit een niet EU land. Het betreft meerdere facturen in de afgelopen 3 jaar.

De hogere kosten voor de catering/kantine wordt grotendeels veroorzaakt door de extra personele inzet in 2017.

De representatiekosten in 2017 zijn hoger door jubilea, pensionering etc.

In 2016 waren de uitgaven hoger dan gemiddeld door een naheffing van de belastingen van € 52.000,-.

Onderhoud inventaris en vaksecties

De totale uitgaven in 2017 zijn circa € 4.000,- hoger dan in 2016. Het geraamde bedrag is grotendeels taakstellend vastgesteld. Ten opzichte van dit taakstellend budget is circa € 17.000,- minder uitgegeven.

Overige schoolkosten

Schoolboeken/leermiddelen:

In de begroting is uitgegaan van lagere kosten door een lager aantal leerlingen. De realisatie in 2016 is uiteindelijk hoger uitgevallen dan bij het samenstellen van de begroting werd verwacht.

De werkelijke uitgaven in 2017 vallen hoger uit door ondermeer het opnemen van circa 10% van de kosten van licentie Profijt, een bedrag van € 11.000,-. De totale kosten van Profijt wordt verdeeld onder Schoolboeken/leermiddelen, licenties onderwijs en het Zorgbudget. Jaarlijks worden de boekenprijzen aangepast aan de algemene prijsstijging. Pakketwisselingen en verandering van leerrichting werkt ook kostenverhogend.

Overige:

De overige schoolkosten betreft een groot aantal verschillende posten:

De belangrijkste verschillen betreft de volgende posten:

	Jaarrek. 2017	Jaarrek. 2016	Verschil
Licenties onderwijs	€ 25.379	€ 4.362	€ 21.017
VAVO	€ 27.211	€ 58.977	€ -31.766
Projectkosten	€ 48.657	€ 64.526	€ -15.869
Zorgbudget Time out	€ -19.283	€ 46.279	€ -65.562
Zorgbudget overig	€ 22.885	€ 5.946	€ 16.939
	€ 104.849	€ 180.090	€ -75.241

HZG

ACCOUNTANTS & ADVISEURS

Hofsteenge Zeeman Groep B.V.

Controleverklaring d.d. 24 MEI 2018

Licenties onderwijs:

In 2017 de volgende licenties toegevoegd: Profijt (€ 10.000); Diataal (€ 5.908); Droomloopbaan (€ 3.267); vmbo digitaal Pie (€ 2.067).

VAVO:

Het dr. Aletta Jacobs College ontvangt de VAVO vergoeding van het Ministerie. De kosten van de VAVO opleiding wordt aan het dr. Aletta Jacobs College in rekening gebracht door de school die het VAVO onderwijs verzorgt. Inkomsten en Uitgaven zijn gelijk. Minder inkomsten is ook minder uitgaven.

Projectkosten:

Betreft een tweetal grotere posten in 2016 en in 2017: kosten RBO-project ESF en CJP. Hier beperkte afwijkingen.

De eenmalige actie Coupon Campusshop voor een eenmalig bedrag van € 15.000,- in 2016 is de oorzaak van de lagere realisatie in 2017.

Zorgbudget Time out:

In 2016 is nog een balanspost opgenomen inzake kosten Time Out voor de periode aug/dec 2016. Het bedrag van € 19.283,- valt vrij als voordeel in 2017. Extra kosten in 2017 is het aandeel in Profijt, een bedrag van € 10.000,-.

HZG

ACCOUNTANTS & ADVISEURS

Hofsteenge Zeeman Groep B.V.⁷¹

Controleverklaring d.d. 24 MEI 2018

20. Accountants honoraria & Advieskosten

In het boekjaar en voorgaand boekjaar zijn de volgende bedragen aan accountants honoraria en advieskosten ten laste van het resultaat gebracht.

	2017 €	2016 €
Controle op de jaarrekening	17.000	16.508
Andere controlewerkzaamheden	-	-
Totaal	17.000	16.508

Bovenstaande honoraria betreffen uitsluitend de werkzaamheden die bij de instelling zijn uitgevoerd door accountantsorganisaties en externe accountants zoals bedoeld in art 1, lid 1 Wta (Wet toezicht accountantsorganisaties) en de in rekening gebrachte honoraria van het gehele netwerk waartoe de accountantsorganisatie behoort. Deze honoraria hebben betrekking op het onderzoek van de jaarrekening over het boekjaar 2017, ongeacht of de werkzaamheden reeds gedurende het boekjaar zijn verricht.

21. Financiële baten en lasten

	Realisatie 2017 €	Begroting 2017 €	Realisatie 2016 €
Bankkosten	-1.917	-1.800	-1.783
Rentebaten			
Rentelasten	-352.526	-354.000	-380.711
Totaal financiële baten en lasten	-354.443	-355.800	-382.494

toelichting algemeen:

	2017	2016
Rente Schatkistbankieren	€ 343.420	€ 358.551
Rente R/C gemeente HS	€ 9.106	€ 22.160
	€ 352.526	€ 380.711

De rentelasten Schatkistbankieren dalen als gevolg van de reguliere aflossingen per jaar. Eind 2017 is de lening van de Gemeente Hoogezand-Sappemeer volledig afgelost. Dit is drie jaar eerder dan verwacht. Met ingang van 2018 is er alleen nog sprake van een rentelast voor de beide leningen Schatkistbankieren.

22. Verbonden partijen:Samenwerkingsverband Groningen Ommelanden GO 20.02

Het dr. Aletta Jacobs College neemt deel in het Samenwerkingsverband Groningen Ommelanden (V(S)O). Het Samenwerkingsverband ontvangt van de Rijksoverheid de ondersteuningsmiddelen (zorg) t.b.v. de aangesloten Onderwijsinstellingen. Middels een verdeelsleutel op basis van de zorg-en ondersteuningsbehoefte worden de middelen verdeeld over de aangesloten scholen.

VAVO Leerlingen:

In het kader van samenwerkingsverbanden VO/BVE volgen zogenaamde VAVO leerlingen een opleiding extern. VO-scholen kunnen leerlingen 'uitbesteden' aan andere vo-scholen of bve-instellingen. Het kan gaan om leerlingen die een diploma hebben of niet, die het hele of een deel van het programma volgen of losse eindexamenvakken. Het dr. Aletta Jacobs College ontvangt de bekostiging van deze leerlingen.

De betreffende bve-instelling brengt vervolgens de kosten in rekening aan het dr. Aletta Jacobs College.

In het schooljaar 2016/2017 betreft dit 9 leerlingen, allen in deeltijd.

Overzicht VAVO leerlingen schooljaar 2016/2017

BVE instelling	Opleiding	
ROC Alfa College Groningen	TL	2
ROC Alfa College Groningen	HAVO	3
ROC Alfa College Groningen	VWO	4
	Totaal	9

23. Voorstel bestemming saldo staat van baten en lasten

Het bestuur stelt het jaarverslag, inclusief de jaarrekening vast. Hierin is opgenomen het voorstel bestemming van het resultaat.

De RvT geeft goedkeuring aan het vaststellen van het jaarverslag en de daarin opgenomen voorstel bestemming saldo staat van baten en lasten.

Voorgesteld wordt het resultaat 2017 toe te voegen aan de Algemene Reserve:

€ 674.426

In de balans is het voorstel reeds verwerkt

HZG

ACCOUNTANTS & ADVISEURS

Hofsteenge Zeeman Groep B.V.

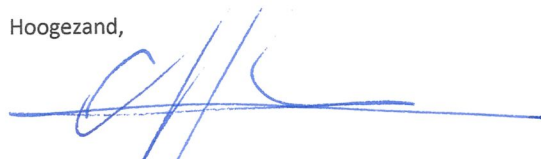
Controleverklaring d.d. 24 MEI 2018

24. Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum die opname onder dit punt noodzakelijk maken.

Waarmaking dr. Aletta Jacobs College

Hoogezand,

Drs. C.J. de Roo-Fokkens
Bestuurder / Algemeen Directeur

HZG
ACCOUNTANTS & ADVISEURS

Hofsteenge Zeeman Groep 74

Controleverklaring d.d. 24 MEI 2018

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan de Raad van Toezicht van de Stichting dr. Aletta Jacobs College.

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2017

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2017 van de Stichting dr. Aletta Jacobs College te Hoogezand-Sappemeer gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van de Stichting dr. Aletta Jacobs College op
- 31 december 2017 en van het resultaat over 2017 in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs.
- zijn de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2017 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.3.1 Referentiekader van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW/EZ 2017.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2017.
2. de staat van baten en lasten over 2017.
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Onderwijsaccountantsprotocol OCW/EZ 2017. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van de Stichting dr. Aletta Jacobs College, zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de getrouwheid van de jaarrekening als geheel gebaseerd op 2% van de totale lasten. De materialiteit voor de financiële rechtmatigheid is gebaseerd op 3% van de totale publieke middelen, zoals voorgeschreven in paragraaf 2.1.3 Materialiteitstabel van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW/EZ 2017. In deze paragraaf van het accountantsprotocol zijn tevens een aantal specifieke controle- en rapportagetoleranties opgenomen, die wij hebben toegepast.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in de Regeling controleprotocol WNT 2017. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Wij rapporteren aan de Raad van Toezicht de tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen die hoger zijn dan 5% van de materialiteit, alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve of WNT-redenen relevant zijn.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening, en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie die bestaat uit:

- het bestuursverslag.
- de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.
- alle informatie bevat die op grond van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en paragraaf 2.2.2 Bestuursverslag van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW/EZ 2017 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Regeling jaarverslaggeving onderwijs, paragraaf 2.2.2 Bestuursverslag van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW/EZ 2017 en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

De bestuurder / algemeen directeur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en de overige OCW wet- en regelgeving.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van de bestuurder / algemeen directeur en de Raad van Toezicht voor de jaarrekening

De bestuurder / algemeen directeur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening, in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs. De bestuurder / algemeen directeur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen.

In dit kader is de bestuurder / algemeen directeur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die de bestuurder / algemeen directeur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet de bestuurder / algemeen directeur afwegen of de onderwijsinstelling in staat is om haar activiteiten in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsel moet de bestuurder / algemeen directeur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij de bestuurder / algemeen directeur het voornemen heeft om de onderwijsinstelling te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten toelichten in de jaarrekening.

De Raad van Toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de onderwijsinstelling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht, dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

Groningen, 24 mei 2018
Hofsteenge Zeeman Groep B.V.
was getekend: drs. E. Vriesen RA

Bijlage bij de controleverklaring:

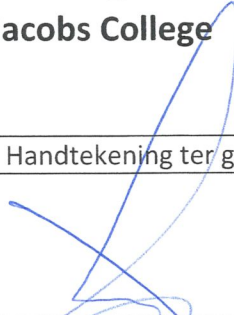
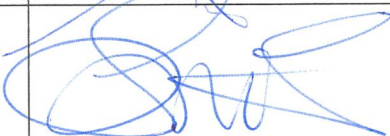
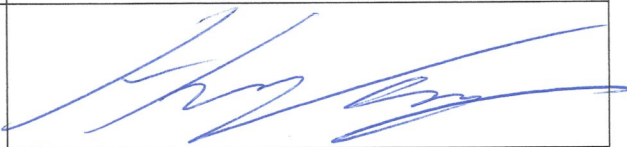
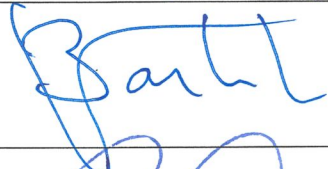
Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Onderwijsaccountantsprotocol OCW/EZ 2017, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, dan wel het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de onderwijsinstelling.
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- het vaststellen dat de door de bestuurder / algemeen directeur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een instelling haar continuïteit niet langer kan handhaven.
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen.
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met de Raad van Toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bevestigen aan de Raad van Toezicht dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met de Raad van Toezicht over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Goedkeuring ter vaststelling van het jaarverslag en de jaarrekening 2017 door de raad van toezicht van het dr. Aletta Jacobs College

Leden van de raad van toezicht	Handtekening ter goedkeuring
Mevr. C.M. Eeken (voorzitter)	
Mevr. L. Brakenhoff-Smits	
Mevr. O.G. Hartman-Togtema	
Mevr. L.M. van der Ark	
Dhr. H.H. van Voorn	
Dhr. B. Vastenburg	
Dhr. A.L.S. Verhoog	

HZG

ACCOUNTANTS & ADVISEURS

Hotsteenge Zeeman Groep B.V.

Controleverklaring d.d. 24 MEI 2018

Algemene instellingsgegevens

Bevoegd gezag:

- Stichting dr. Aletta Jacobs College
- Statutair gevestigd te Hoogezand-Sappemeer
- De school is een brede scholengemeenschap voor gymnasium, atheneum, havo, vmbo en praktijkonderwijs.

Bestuurder/Algemeen directeur

- Mevrouw drs. C.J. de Roo-Fokkens

Gegevens rechtspersoon

- Bestuursnummer: 42534
- Naam instelling: dr. Aletta Jacobs College
- Adres: Laan van de Sport 4
- Postadres: Postbus 452
- Postcode/plaats: 9600 AL Hoogezand
- Telefoon: 0598-350 250
- Fax: 0598-350 255
- E-mail: ajacobscollege@aletta.nl
- Website: www.aletta.nl

- Contactpersoon: dhr. W. Bierman QC
- E-mail: wbierman@aletta.nl

HZG

ACCOUNTANTS & ADVISEURS

Hofsteenge Zeeman Groep B.V.

Controleverklaring d.d. 24 MEI 2018

Overzicht nevenfuncties leden raad van toezicht 2017

Naam:	Functie/omschrijving	Betaald/onbetaald
Rob Engelsman	- Secr. Stuurgroep Prins Claus Concert	O
	- Secr. Vrienden van het Prins Claus Conservatorium	O
	- Secr. Stichting oud-leerlingen Zandvliet	O
Laurens Slinkman	- Maat D/raad advocaten	B
	- Lid RvC Edsersheerd	O
Olga Hartman	- Projectleider versterkingsprogramma Nationaal Coördinator Groningen	B
	- Lid RvT MEE Groningen	B
	- Lid RvC Groninger Huis	B
	- Voorzitter Dorpshuis Loppersum	O
	- Voorzitter Dorpsbelangen Loppersum	O
Monique van Ark	- Manager HRM- Ommelander ZiekenhuisGoep	B
	- Lid bezwarencommissie sociaal plan van het Wilhelmina Ziekenhuis Assen oktober 2013	B
Karin Eeken	- Directeur Publieke Gezondheid/ GGD Drenthe	B
Henri van Voorn	- Concerncontroller Samenwerkingsverband Noord-NL	B
	- Freelancemedewerker blad Draf- en Rensport	B
	- Redactioneel medewerker tentamens Financial Auditing Nyenrode	B
	- Financieel begeleider Jong Ondernemen	O
	- Penningmeester van de Stichting Lead Conductors	O
Lisanne Smits	- Communication & Branding Triade Group	B
	- Bestuurslid Portefeuillehouder Communicatie Rode Kruis District Groningen	O
	- Eigenaar/directeur Kopwerk	B

Overzicht nevenfuncties bestuurder/ algemeen directeur

Ineke de Roo	-Lid Ledenadviesraad VO-raad	O
--------------	------------------------------	---

Bijlage: Resultaten tevredenheidsonderzoek leerlingen en ouders

Het onderzoek onder de ouders van de brugklas wordt niet meer digitaal afgenomen, maar middels klankbordgroepen met ouders.

Tevredenheid leerlingen brugklas 1^e onderzoek 2016-2017

	01-11-2016 t/m 30-04-2017
Aantal scholen	79
Aantal respondenten benchmark	7073 van 16603 (70%)
Gem. aantal respondenten	89
Aantal respondenten interne selectie	254 van 272 (93%)

	Algemeen	G1a	A1a	HV1a	HV1b	HV1c	MH1a	MH1b	MH1c	KM1a	KM1b	BK1a	BK1b	BK1c
Domein		17 van 17 (100%)	29 van 29 (100%)	21 van 23 (91%)	21 van 22 (95%)	20 van 22 (91%)	27 van 28 (96%)	27 van 27 (100%)	20 van 23 (87%)	18 van 26 (69%)	17 van 17 (100%)	13 van 14 (93%)	10 van 10 (100%)	14 van 14 (100%)
OP1. Aanbod														
OP2. Zicht op ontwikkeling en begeleiding														
OP3. Didactisch handelen														
OP3. Didactisch handelen extra														
SK1. Veiligheid (KWS)														
Brugklas														
Scholenopdekaart: Tevredenheid														
Scholenopdekaart: Schoonklimaat en Veiligheid														

Tevredenheid leerlingen 2^e klas vmbo 2016-2017

	01-11-2016 t/m 30-04-2017
Aantal scholen	79
Aantal respondenten benchmark	4193 van 6477 (65%)
Gem. aantal respondenten	53
Aantal respondenten interne selectie	83 van 100 (83%)

	Alle 2e klassen	B2a	B2b	BK2a	K2a	K2b
		15 van 17 (88%)	11 van 16 (69%)	17 van 22 (77%)	22 van 24 (92%)	18 van 21 (86%)
Domein	01-11-2016 t/m 30-04-2017					
OP1. Aanbod						
OP2. Zicht op ontwikkeling en begeleiding						
OP3. Didactisch handelen						
OP3. Didactisch handelen extra						
SK1. Veiligheid (KWS)						
Pestindicator						
Scholenopdekaart: Tevredenheid						
Scholenopdekaart: Schoonklimaat en Veiligheid						

HZG

ACCOUNTANTS & ADVISEURS

Hofsteenge Zeeman Groep B.V.

Controleverklaring d.d. ... 24 MEI 2018

Tevredenheid leerlingen 3^e klas 2016-2017

	01-11-2016 t/m 30-04-2017
Aantal scholen	491
Aantal respondenten benchmark	59765 van 91304 (65%)
Gem. aantal respondenten	121
Aantal respondenten interne selectie	269 van 325 (83%)

		Alle 3e klassen															
		A3a	A3b	G3a	H3a	H3b	M3a	M3b	M3c	K3a	K3b	K3c	K3d	B3a	B3b	B3lwt	
		21 van 21 (100%)	23 van 24 (96%)	7 van 7 (100%)	28 van 29 (97%)	25 van 26 (96%)	22 van 26 (85%)	24 van 26 (92%)	19 van 23 (83%)	21 van 25 (84%)	18 van 24 (75%)	20 van 25 (80%)	10 van 16 (63%)	8 van 15 (53%)	15 van 22 (68%)	8 van 16 (50%)	
Domein	01-11-2016 t/m 30-04-2017																
OP1. Aanbod																	
OP2. Zicht op ontwikkeling en begeleiding																	
OP3. Didactisch handelen																	
OP3. Didactisch handelen extra																	
SK1. Veiligheid (KWS)																	
Pestindicator																	
Scholenopdekaart: Tevredenheid																	
Scholenopdekaart: Schoolklimaat en Veiligheid																	

Tevredenheid leerlingen examenklas 2016-2017

	01-11-2016 t/m 30-04-2017
Aantal scholen	527
Aantal respondenten benchmark	163429 van 267717 (61%)
Gem. aantal respondenten	310
Aantal respondenten interne selectie	284 van 322 (88%)

Alle examen- klassen		V6a	H5a	H5b	H5c	M4a	M4b	M4c	B4a	B4b	K4a	K4b	K4c	K4d
	284 van 322 (88%)	21 van 25 (84%)	16 van 20 (80%)	27 van 29 (93%)	25 van 26 (96%)	21 van 23 (91%)	19 van 24 (79%)	31 van 34 (91%)	19 van 23 (83%)	9 van 15 (60%)	22 van 27 (81%)	25 van 26 (96%)	24 van 24 (100%)	21 van 22 (95%)
Domein	01-11-2016 t/m 30-04-2017													
OP1. Aanbod														
OP2. Zicht op ontwikkeling en begeleiding														
OP3. Didactisch handelen														
OP3. Didactisch handelen extra														
SK1. Veiligheid (KWS)														
Examenklas														
Pestindicator														
Scholenopdekaart: Tevredenheid														
Scholenopdekaart: Schoolklimaat en Veiligheid														

HZG

ACCOUNTANTS & ADVISEURS

Hoofsteenge Zeeman Groep B.V.

Controleverklaring d.d. 24 MEI 2018

Tevredenheid ouders examenklas 2016-2017

Domein	14-06-2017 t/m 07-07-2017	k4a + k4b		m4a	m4b	m4c	h5a	h5b	h5c	v6a
		Algemeen	b4a + b4b + k4c + k4d							
		72 van 322 (22%)	7 van 41 (17%)	12 van 96 (13%)	11 van 24 (46%)	9 van 34 (26%)	5 van 20 (25%)	7 van 29 (24%)	9 van 26 (35%)	8 van 29 (28%)
Keuze vervolgoeding				Te weinig respon- denten						
Informatie										
Ondersteuning										
Extra ondersteuning										
Organisatie examens										
Resultaat - voorbereiding										
Resultaat - tevredenheid										
Resultaat - schoolklimaat										

Tevredenheid leerlingen praktijkonderwijs 2016-2017

	01-11-2016 t/m 30-04-2017
Aantal scholen	14
Aantal respondenten benchmark	779 van 1114 (70%)
Gem. aantal respondenten	55
Aantal respondenten interne selectie	23 van 25 (92%)

Domein	01-11-2016 t/m 30-04-2017
OP1. Aanbod	
OP2. Zicht op ontwikkeling en begeleiding	
OP3. Didactisch handelen	
OP3. Didactisch handelen extra	
SK1. Veiligheid (KWS)	
Pestindicator	
Scholenopdekaart: Tevredenheid	
Scholenopdekaart: Schoolklimaat en Veiligheid	

HZG

ACCOUNTANTS & ADVISEURS

Hofsteenge Zeeman Groep B.V.

Controleverklaring d.d. 24 MEI 2018

Tevredenheid ouders praktijkonderwijs 2016-2017

	01-11-2016 t/m 30-04-2017
Aantal scholen	1
Aantal respondenten benchmark	14 van 25 (56%)
Aantal respondenten interne selectie	14 van 25 (56%)

Domein	01-11-2016 t/m 30-04-2017
Scholenopdekaart	
OP1. Aanbod	
OP2. Zicht op begeleiding	
OP2. Zicht op ontwikkeling	
SK1. Veiligheid	
KA3. Verantwoording en dialoog	
Pestindicator volgens ouders	

HZG
ACCOUNTANTS & ADVISEURS

Hofsteenge Zeeman Groep B.V.

Controleverklaring d.d. 24 MEI 2018